

Izhaja

vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovcu, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure
poldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inzerate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Leto XXV.

V Celovcu, 4. avgusta 1906.

Štev. 31.

 Današnja številka obsega 8 strani.

Shod zaupnikov.

Kakor smo v zadnji številki že na kratko poročali, je bil shod zaupnikov, ki ga je sklicalo „Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“ na četrtek, dne 26. julija, nepričakovano dobro obiskan. Navzočih je bilo 120 zastopnikov slovenskega naroda iz cele dežele, med njimi 27 duhovnikov, izmed katerih naj imenujemo č. gg. prošta G. Einspielerja, dekana Bizerja; župnike: Bayerja, Hüttnerja, Ražuna, msgr. Podgorca, kanonika Dobrovca, dr. J. Arnejca itd. Med posvetnjaki je bilo več slovenskih županov, na pr. šentjakobski, glinjski, škocijanski, deželni poslanec g. Grafenauer, vsi odborniki političnega društva, sploh pa večinoma sami odlični, v dolgoletnem boju za pravice slovenskega naroda na Koroškem osiveli možje, zastopniki kmetijskega ljudstva. Zato pač smemo trditi s poročevalcem, predsednikom političnega društva, g. dr. Brejcem, da je bil na tem shodu zbran cvet slovenskega naroda na Koroškem, in da so se udeležniki zavedali važnosti in pomembnosti shoda, katerega sklepi so obvezni za ves slovenski narod na Koroškem, ker jih je po svojih zaupnikih tudi sprejel ves narod.

Kmalu po določeni uri otvori družbeni predsednik g. dr. Janko Brejc shod ter pozdravi s kratkimi besedami vse navzoče in jih opozori na velikanski pomen shoda za bodočo politično dejanje in nehanje koroških Slovencev. Nato poda v skoro enournem govoru natančno poročilo o razvoju najvažnejšega sedanjega političnega vprašanja v Avstriji — volilne reforme — od njenega začetka pa do sedaj. Govor, kateremu so navzoči mestoma burno pritrjevali, je bil sprejet s splošnim odobravanjem. Priobčujemo ga v celoti.

Dr. Brejc o volilni reformi.

Namen današnjega shoda zaupnikov vam je vsem znan iz kratkega programa, katerega je objavil „Mir“ v svoji zadnji številki vsled sklepa odbora političnega društva.

Politično društvo je sklicalo svoje zaupnike, da jim poroča o svojem lastnem delovanju v zadevi volilne reforme in pa o delovanju tistih, ki na Dunaju predstavljajo narod slovenski, ki so bili vsled tega tudi v zadevi volilne reforme dolžni zastopati in zagovarjati tudi upravičene zahteve koroških Slovencev. (Klici: Pa tega storili niso!)

Podati vam hočem zgodovino volilne reforme, v kolikor nas koroške Slovence zadeva, navesti gola, suha dejanja, kritiko istih pa prepuščam vam. Vi ste cvet slovenskega življa na Koroškem, stebri, na katerih še sloni slovenstvo v tej deželi, vi iz lastne vsakdanje izkušnje najbolj poznate naše potrebe in neobhodne zahteve: Vi ste torej poklicani in upravičeni soditi v najvažnejših zadevah tega stebela slovenskega naroda. Vi, ki ste naši porotniki, poklicani, da izrečete po svojem razumu in svoji vesti nad dogodki zadnjega časa prostodušno svojo sodbo, in če treba, tudi svojo obsodbo. (Burno pritrjevanje in živio-klici.)

Sedaj pa si dovoljujem pred vsem, da vam načrtam v kratkih potezah postanek in razvitek vprašanja, od katerega smo si zlasti koroški Slovenci toliko obetali, ki pa se je rešilo za nas na tako nečasten način, rešilo v našo pogubo.

Začetek.

Vsi veste, da je lani v jeseni nenadoma butila na dan ideja, da bi se naša volilna pravica postavila na drug temelj, na temelj splošnosti in enakosti. Tedanji ministrski predsednik Gauč se je sprva odločno izrekel proti taki volilni reformi, očitno radi tega, ker je pod enako volilno pravico razumel to, kar vsak pošten človek pod tem pojmom razume: namreč volilno pravico, ki podeljuje vsakemu volilcu po en glas,

in gotovemu, povsod enakemu številu volilcev pa po enega poslanca. Taka volilna prememba bi Nemcem v državi kar čez noč vzela njihovo moč in gospodarstvo, in prišli bi na krmilo Slovani. To pa Gauču kot zastaranemu nemškemu birokratu ni moglo biti po volji, in zato je tako volilno preosnovo odločno odklonil. In priznati moramo, da je bil Gauč takorekoč velik poštenjak, kajti da bi se splošna in enaka volilna pravica dala tako spačiti in falzificirati, kakor se je pozneje zgodilo, to se je Gauču vsaj spčetka menda popolnoma nemogoče zdelo. Kar je Gauč pozneje storil, storil ni po lastni volji, temveč v službi tistih zlih duhov, ki so ga kmalu vzeli popolnoma v najem in ki so povzročili, da je izvršil sam nad seboj politični harikiri, kakoršnega v Avstriji še ne pomnimo.

Vsled pritiska socialnih demokratov in Mladočehov, teh čudnih politikov, ki jih je v tej zadevi odločno podpirala tudi večina jugoslovanskih poslancev, se je Gauč nenadoma premislil, in kar je še dober mesec poprej ostro in odločno obsojal, je v novembru l. l. v splošno začudenje sam proglasil kot tisto sredstvo, ki naj bi razbito Avstrijo zopet skupaj zlimalo. In od takrat prevladuje v naši javnosti samo vprašanje splošne in enake volilne pravice.

Vlada obljubila dva mandata.

Začelo se je takoj pogajanje med vlado in posameznimi strankami, oziroma njihovimi voditelji, začelo se je mešetarjenje in — spletkarjenje. Pogajanja je vodil minister Bylandt-Rheidt. Splošno se je sodilo in mislilo, da uvedba splošne in enake volilne pravice v Avstriji pomenja konec nemške hegemonije, zato je naravno, da se Nemci v obče niso ogrevali za tako premembo in je bila vsled tega vlada prisiljena, iskati prijateljstva v tej zadevi v prvi vrsti pri Slovanih. V tem štadiju je vlada nam koroškimi Slovincem sama od sebe namenila dva mandata.

Vlada se uda Nemcem.

Toda le prehitro se je ta pravična, nam prijazna sapa prevrgla v strupeno, morečo burjo. Poljaki niso razumeli velikanske važnosti tega trenutka. Mesto da bi krepko poprijeli za ponujeno roko, kuhali so rajši rilec in o splošni in enaki volilni pravici nič slišati niso hoteli. Vsled tega je bila vlada prisiljena, iskati pomoči pri — Nemcih. In našla jo je, račun te nove ljubezni pa smo seveda plačali zopet Slovani, drago plačali v prvi vrsti koroški Slovenci. Zastopniki poljske plemeniške žlahte so prostovoljno stopili na stran, misleč, da jim bo tako mogoče preprečiti uvedbo demokratičnega volilnega prava in tako ohraniti svojo strankarsko politično moč; toda računali so slabo in kmalu tudi sami občutili posledice svoje nesrečne strankarsko-samopašne politike.

Dr. Ploj — Doberniki-Lemiš.

Ker koroški Slovenci žalibog nimamo svojega zastopnika v državnem zboru, je „Slovanska zveza“ zastopstvo naših interesov v zadevi volilne reforme poverila gosp. dvornemu svetniku dr. Ploju. Zato sem imenom političnega društva v tej zadevi v prvi vrsti občeval le z njim. Kopa korespondence, ki leži tukaj pred menoj, priča o delu, ki se je v tem oziru storilo. Napravili smo celo vrsto načrtov. Najprej se je reklo, da bo Koroška dobila le 6 do 8 poslancev. Napravili smo en načrt, in ko je bil ta odklonjen, drugega in tretjega. Ko je pa kmalu na to vlada izjavila, da vsaka dežela ohrani vsaj dosedanje število mandatov, začelo se je delo iznova. Predlagali smo za Koroško v prvi vrsti uvedbo porcijskega volilnega sistema, ker bi ta najbolj ustrezal zelo kompliciranim razmeram naše dežele; ko pa je vlada ta sistem odločno odklonila, začela so se pogajanja radi ureditve volilnih okrajev. In sedaj smo v svoje razočaranje in svojo bridkost spoznali in občutili po-

sledice poljske politike. Dočim je minister še par dni pred božičem koroškimi Slovincem obetal dva mandata, je bilo kmalu po novem letu opaziti, da se je začel nagibati že na nemškonočialno plat. Dr. Ploj je vztrajno terjal dva mandata za nas in predlagal tako razdelitev okrajev, da bi v teh dveh slovenskih volilnih okrajih našla mesto vsaj večina koroških Slovencev, kar bi bilo seveda mogoče le tedaj, če bi se raztrgalo nekaj narodno mešanih okrajev, kakor se je to zgodilo brez težkoč v mnogih drugih deželah. Pogajanja so se vlekle na dolgo in široko, predlogi stavili in odklanjali, spreminjali in zopet stavili — vlada je očitno še nekaj časa mislila na svojo pred božičem dano obljubo, končno pa se je popolnoma nagnila na stran nemške ljudske stranke in v celem obsegu sprejela Doberniki-Lemišev načrt.

Koroški Slovenci brez poslanca.

Po tem vladnem načrtu pravijo, da dobimo en mandat; če pa hočemo biti odkriti in ne maramo sebe in drugih varati, pa moramo reči, da nam vladni načrt ne zagotavlja nobenega mandata; en „Kampfmandat“ imamo že sedaj, novi mandat bo pa še slabši od sedanjega. Kajti k še dosti narodnim sodnim okrajem Pliberk, Dobrlavas in Železna Kapla so privesili okraj Borovlje, čigar socialdemokratično delavstvo nemškega mišljenja bo potapljalo glasove našega slovenskega kmetijskega prebivalstva. Tako smo „pridobili“ pač na papirju en mandat, v resnici ga bodo pa vtaknili v žep ali socialni demokrati ali pa nemški nacionalci, kar je za nas vse eno.

Naš odpor.

Zoper ta vladni načrt so se koroški Slovenci vzdignili kakor en mož: v kratkem času par tednov se je priredilo 32 shodov, na kojih je ljudstvo dajalo na glas duška svoji silni ogorčenosti; sklenilo in odposlalo se je nebroj resolucij — tako odločnega pokreta Koroška do tedaj menda še ni doživela.

Bratje so nas pustili na cedilu.

Le žal, da smo v tem velikanskem boju ostali skoraj osamljeni in da v slovenski javnosti in zlasti v slovenskem časopisju ni bilo opaziti nikakega navdušenja za našo stvar. (Razburjeni klici: Tako je! Sramota!) Velicestne manifestacije našega ljudstva so se registrirale kakor se beležijo vsakdanji dogodki brez posebne važnosti, pogosto se jih je še popolnoma zamolčalo. (Tako je!) Namesto da bi nas bila vsa slovenska javnost v časopisju in na shodih podpirala in se izrekla solidarno z našimi zahtevami, se je zanimanje obračalo od nas proč in se je na številnih shodih na Kranjskem govorilo in so se resolucije stavljale rajši o stvareh, ki trenutno niso takega pomena, da bi zadeve Korošcev poleg njih ne mogle najti prostora. (Hrupno pritrjevanje.)

Razume se, da so to obnašanje naših rojakov onstran Karavank naši politični nasprotniki — razumeli; saj ni treba velike politične modrosti zato; vsakdo je bil na jasnem, da smo osamljeni, da v odločilnih faktorjih nimamo zaslombe. Tako je slovenska javnost pomagala ne nam, ampak — našim nasprotnikom! To je treba enkrat za vselej pibiti! (Splošno pritrjevanje in ploskanje.)

Še smo upali!

Kljub temu nismo zgubili upanja; saj vladni načrt še ni postava, temveč pride še najprej v posebni odsek, kjer se ga bo temeljito prereševalo. Ker v tem odseku Slovani nimamo večine, je bilo takoj jasno, da moramo pomoči iskati pri Nemcih samih, v prvi vrsti pri nemških krščanskih socialcih. Težko je bilo jih pridobiti, toda posrečilo se je naposled izdelati tak načrt razdelitve volilnih okrajev na Koroškem, ki je vstrelal nam, pa ob enem tudi našim krščanskim socialcem. Glavna poteza tega načrta je ločitev mest in industrijskih krajev od dežele; brez te ločitve pri nas ni mogoče

sestaviti dveh slovenskih, res sigurnih volilnih okrajev. Na to dejstvo bi bili slovenski politiki morali od prvega početka misliti in temu primerno uravnati svoje postopanje. Ta ločitev se je izvedla v vseh naših sosednjih deželah, na Tirolskem, Solnograškem in Štajarskem, in zdi se nam, da če bi se bila izvedla tudi na Kranjskem, bi pač edina Koroška sredi teh dežel ne bila mogla delati izjeme. Če pa izločite mesta in industrijske kraje, pa pade vsa skrajno umetno prikrojena Lemiševa, oziroma vladna volilna geometrija Slovincem in krščanskim socijalcem na korist! (Dobro-kličji, splošno pritrdjevanje.)

Deputacija na Dunaju.

Ko smo tako dosegli sporazumljenje s krščanskimi socijalcem in imeli besedo, da bodo glasovali za skupni preminjevalni predlog, nam je dokaj odleglo in smatrali smo stvar za gotovo. Vendar se je nekaj dni, predno je Koroška prišla v razpravo v volilnem odseku, pod mojim vodstvom podala na Dunaj še posebna deputacija, v koji so bili zastopani vsi tisti okraji, ki so vsled krivične razdelitve volilnih okrajev najbolj prizadeti. Deputacija je šla pred vsem do ministrskega predsednika barona Becka, potem do ministra notranjih zadev Bienertha, do češkega ministra Pacáka in tistih parlamentarnih strank, od kojih se je pričakovala pomoč v volilnem odseku. Pri ministrih smo našli samo lepih besedi, barona Beck in Bienerth sta poudarjala, da sta volilni načrt sprejela kot deščino prejšnjega ministrstva in da ga ne moreta sama spremeniti, temveč morata to prepuščati volilnemu odseku in zbornici; minister Bienerth pa je še celo izrecno poudarjal, da tudi po njegovem mnenju z vladno volilno reformo koroški Slovenci ne moremo biti zadovoljni! (Čujte! čujte! Pa jo je vendar v odseku priporočal!) Da, priporočal jo je in le čuditi se moramo, da se mu takrat ni naravnost v spomin poklicalo njegovih besed. (Tako je!)

Potem smo se predstavili Čehom, dr. Kramaru in dr. Stranskemu, vit. Abrahamoviču kot načelniku poljskega kluba, dr. Šusteršiču kot načelniku „Slovanske zveze“ in zastopnikom dunajskih krščanskih socijalcev. Govorili smo tudi s poslancema Ferjančičem in Plantanom. Mislili smo, da smo dobro opravili, ker se nam je povsod zagotavljala gotova pomoč, in vračali smo se proti domu v trdni nadi, da bo naš spreminjevalni predlog v odseku s slovanskimi in krščansko-socijalnimi glasovi sprejet.

Koroška v odseku.

Pa prišlo je drugače. Dne 5. julija prišla je na vrsto Koroška. Poslanec dr. Ploj je stavil naš predlog in ga utemeljeval, pomagal mu je poslanec Plantan, tudi Čeh dr. Kramar je odgovarjal Lemiševim zlobnim napadom na koroške Slovence; čudno pa smo se čudili, ko smo drugi dan čitali razpravo, da v tem velekritičnem trenutku, ki je odločeval o naši bodočnosti, ni nobene besede našel za nas načelnik „Slovanske zveze“ dr. Šusteršič, ki je bil ravno kot načelnik poleg dr. Ploja v prvi vrsti poklican in dolžen, s tisto prav njemu lastno brezobzirno energijo in odločnostjo stopiti na branik za naše pravice! (Viharno pritrdjevanje. Razburjeni kličji: Fej in sramota.) Zakaj ni niti ust odprl za nas, še do danes ni pojasnjeno. Gotovo pa je, da molk od te strani ni mogel koristiti in da so ta molk nasprotniki mogli tako tolmачiti, kakor da dr. Šusteršič sam na spremembo volilnih okrajev na Koroškem ne polaga največje važnosti. Gotovo je, da je ta molk bil nasprotnikom dokaz, da „Slovanska zveza“ krivice, storjene koroškim Slovincem, ne smatra za „casus belli“! Mi pa smo mnenja, da če smo „casus belli“ za Nemce, moramo biti tembolj „casus belli“ za Slovence. (Burno odobravanje in ploskanje.)

Sramoten poraz.

Pri glasovanju je bil Plojev predlog odklonjen s 26 proti 19 glasovi, ker so odpadli krščanski socijalcem. (Ogorčeni medkličji: škandal, izdajalci!) Padel je še celo drugi Plojev predlog, da naj se iz takozvanega slovenskega volilnega okraja izločijo vsaj nekateri industrijski kraji in tako okraj zares zagotovi Slovincem; padel je ta predlog, kljub temu, da ga je celo minister Bienerth priporočal, ker so proti glasovali zopet krščanski socijalcem, ki potem takem nočejo, da bi vsaj to ostalo slovensko, kar se za slovensko razglašajo. (Hrupno ogorčenje.) Glasovali so pa za ta predlog nemški konservativci, dasi niso bili v nobeni obvezni obljubi glede na nas.

Tako se je končala ta bitka s popolnim sramotnim porazom slovenske politike. Pa kar nas je najbolj osupnilo, bilo je žalostno dejstvo, da ta politika iz teh dogodkov ni izvajala prav nobenih posledic.

Mesto da bi bil po vsem Slovenskem zaoril samo en glas, glas užaljene, teptane pravice, ki za vsako ceno terja zadoščenje in popravilo, pa smo čuli le par pritajenih vzdihov — naši poslanci pa so naprej razpravljali, kakor bi se ne bilo nič posebnega pripetilo. (Kličji: sramota!)

Smatrali smo, da tekom razprav v volilnem odseku ne bode več mogoče govoriti o naši usodi in popraviti to, kar se je zamudilo.

A prišlo je drugače.

Drugi padeč.

Takoj drugi dan je namreč prišla Kranjska na vrsto. Nemci so na vsak način zahtevali za tisto majhno peščico Kočevarjev — kakih 15.000 — en mandat.

Slovinci so odklanjali kočevski mandat, da bi tako kranjski deželi ohranili čisto slovenski značaj. Pa kmalu se je videlo, da Nemci s svojo zahtevo proderó. Začelo se je govoriti o kompenzaciji kočevskega nemškega mandata na ta način, da Slovenci za njega dobe še en nov slovenski mandat. Vršila so se pogajanja med posl. Wastianom v imenu Nemcev in posl. dr. Šusteršičem v imenu Slovincem. Barantalo in mešetarilo se je vse vprek. Glede na veliko važnost kočevskega mandata za Nemce je bilo takoj jasno, da se mora kompenzacija za Kočevje iskati le izven Kranjskega. In bili smo tako naivni, da smo mislili, da sedaj potom zamene dosežemo, kar bi bili morali dobiti že prej s stališča pravičnosti. Še na misel nam ni prišlo, da bi kdo mogel o tem dvomiti, da je s kočevskim mandatom enakovredno kompenzacija na slovenski strani mogoče iskati le na Koroškem in nikjer drugod. (Dobro, dobro! Tako je!) Kar berem v „Slovincu“ od 5. julija brzojavko z Dunaja, v koji se poroča, da vodi dr. Šusteršič pogajanja z Wastianom in da je dr. Šusteršič slednjemu izjavil: „Edina podlaga bi bila v tej smeri, da se reasumira sklep o štajarskih mandatih in da se da Slovincem na Štajarskem še en mandat.“ (Hrup in kličji ogorčenja.)

Zapekla me je ta izjava v dno duše. Da bi ne bila verodostojna, na to nisem mogel misliti, saj je bila v dr. Šusteršičevem glasilu „Slovincu“.

Takoj sem se vsedel in poslal dr. Šusteršiču in dr. Ploju brzojavko sledeče vsebine:

„Kompenzacija za Kočevje more biti le drugi slovenski mandat na Koroškem. Nujno prosimo, da vsak drugi kompromis brezpogojno odklonite. Naj se sklepanje glede Koroške reasumira.“ (Viharno pritrdjevanje in ploskanje. Kličji: „Živio dr. Breje.“)

In popoldan istega dne je dr. Šusteršič v odseku za vol. reformo — očitno vsled te naše energične zahteve — naenkrat izjavil, da zahteva kompenzacija za kočevski mandat na Koroškem ali na Štajarskem. Splošno se je mislilo, da pride v petek 6. jul. že do glasovanja. Iz sobotnih jutranjih listov pa izvemo, da se razprava v petek še ni dokončala, da pride do glasovanja še le v pondeljek, med tem pa da se bodo pogajanja med strankami nadaljevala. Brzojavim torej še enkrat dr. Šusteršiču in dr. Ploju v istem smislu kakor dan poprej, stopim vnovič v dogovor s tukajšnjimi kršč. socijalcem in vspeh tega dogovora, ki je bil za nas ugoden, sporočim z ekspresnimi pismi dr. Šusteršiču in dr. Ploju. Obenem se brzojavno obrnem na dr. Kramara kot načelnika češkega kluba in na rodoljube v Maribor s prošnjo, da naj se Štajarci nam na ljubo sami odrečejo sedmemu slov. mandatu. (Bravo in dobro-kličji.) Kakor sem pozneje izvedel, se je iz Maribora v smislu naše prošnje na Dunaj sporočilo. (Živijo Štajarci! Ploskanje.)

Tako je prišla Koroška še enkrat pred volilni odsek. Ko je bil kočevski mandat sprejet, stavil je dr. Šusteršič predlog, da naj se glasovanje glede Koroške in Štajarske reasumira. Jasno je bilo vsakemu, tudi tistemu, ki si ni vzel patenta na politično modrost, da je predlog glede Koroške stavljen le za parado, da se vrže javnosti nekaj peska v oči; že oblika predloga in njega zveza s Štajarsko je jasno pričala, da ga predlagatelj sam ne smatra resnim. Zato pa tudi izid glasovanja ni mogel biti dvopen. Sedmi štajarski mandat je za Nemce stokrat manjše vrednosti, nego pravična razdelitev okrajev na Koroškem. Ko se je torej Nemcem dalo na izbero, da dajo ali sedmi slovenski mandat na Štajarskem ali pa drugi slovenski mandat na Koroškem, se je že naprej vedelo, da se bodo odločili za prvo alternativo.

Tako smo tedaj padli še vdrugič in sicer če mogoče še nečastneje nego prvič.

Potem pa se je še „Slovenec“ pritoževal, ko „Mir“ v svojem dotičnem, kratkem poročilu o izidu tega glasovanja ni omenjal, da je dotični nesrečni predlog stavil ravno dr. Šusteršič! Ali misli, da so Korošci res tako neumni, da niso spoznali, da je bil predlog glede njih stavljen samo za videz? In ali je potem res

kaka krivica ali celo nepoštenost, če se takega predlagatelja ne imenuje?

Interesantna pa je bila debata, ki se je o tej priliki v odseku vnela in ki je pokazala, da je bila stvar radi kompenzacije izven Kranjske že od prvega početka zavožena. V splošno senzacijo je namreč vstal posl. Wastian ter se čudil, kako se more zahtevati kompenzacija na Štajarskem, ko mu je vendar dr. Šusteršič sam v teku pogajanj izjavil, „da se bode pozneje tudi s kompenzacijo na Kranjskem zadovoljil!“ (Čujmo, čujmo! Sramota, škandal!)

Dr. Šusteršič se je izgovarjal, da je bilo to le njegovo osebno mnenje, ki v tem slučaju ni merodajno, ker je ves klub v tem oziru nasprotnega mišljenja. In še v „Slovincu“ od 21. julija zatrjuje dr. Šusteršič, da je ne samo enkrat temu obilokrat in napram vsakemu, ki je hotel slišati, povdarjal, da je on osebno za kranjsko kompenzacijo. Verujemo, da je dr. Šusteršič pri tem imel dober namen pred očmi, toda to pa vendar vsak spozna, da je tako postopanje neprevidno in malo taktično. (Tako je!) Določevanje taktike si vedno prisvajajo poslanci, zato pa si morajo tudi dopasti pustiti, da njihovo taktiko, če je po našem mnenju napačna, javnost kritikuje.

Korošci padli v tretjič.

Prišla pa je še ena prilika, ko bi se bilo za nas dalo kaj storiti. Pri razpravi o Primorskem se je med Slovenci in Lahi sklenil kompromis, vsled katerega so Lahi v Istri in na Goriškem dobili po en nov mandat, zato pa so se odrekli enemu mandatu v Trstu in enemu na Tirolskem. (Kličji: kaj pa imamo mi na Tirolskem iskati?) Tako vsaj se je o tem diplomatičnem čudotvoru informiralo slovensko javnost. Ko pa je potem prišla Tirolska na vrsto, Lahi o kakem zmanjšanju svojih tamošnjih mandatov niso nič slišati hoteli, temveč so odločno zahtevali še 19. mandat. Začela so se zopet pogajanja; z nepetostjo smo čakali, kaj storijo slovenski poslanci, ki so par dni prej oni kompromis sklenili; mislili smo s prva, da bodo Lahi glede na ta „kompromis“ končno odnehali, toda poročila o pogajanjih so vedno bolj kazala na to, da Lahi s svojo odločno voljo proderó. In sedaj smo smatrali, da bi bil to zadnji trenotek, da se Koroška spravi še enkrat v debato in se morda vendarle kaj doseže. Brzojavil sem torej dr. Šusteršiču in dr. Ploju:

„Terjajte še v zadnjem hipu pravice za nas in ne odnehajte za nobeno ceno. Naj se pomnoži število mandatov na Koroškem na enajst in ta novi mandat naj bo kompenzacija za 19. laški mandat. Med našim ljudstvom strašno vre in pripravlja se brezobzirna nevihta.“ (Viharni živio in bravo-kličji.)

Ta telegram sta brezdvomno oba še pravočasno dobila, toda zgodilo se ni nič.

Zaman se poprašujemo, zakaj so se slovenski poslanci od Lahov dali tako nečuvno opehariti, ne da bi iz tega izvajali katerihkoli posledice? Stvar je vsekako zelo temna in bodi dovoljeno vprašanje, če morda takega kompromisa sploh bilo ni, vsled kojega bi se bili Lahi odrekli enemu mandatu na Tirolskem? Če ga ni bilo, potem je bila slovenska javnost v tem oziru grdo nafarihana, če pa je bil kompromis, potem pa bi bilo verolomstvo Lahov najboljši povod rekriminacij in novih slovenskih zahtev, katere bi se bile dale prav v tem stadiju tem lože zagovarjati, ker se je prav ob tej priliki vsem, prav vsem drugim avstrijskim narodom še nekaj mandatov primaknilo, samo Slovincem, Hrvatom in Romunom nič, ker nič več zahtevali niso.

To je zgodovina volilne reforme glede nas Korošcev. Tako je nastal načrt, ki se ga Nemci ne morejo dosti naveseliti, ker pomeni uzakonjenje njihove hegemonije, ker jim je na milost in nemilost izročil naše najnevarnejše meje in na stečaj odprl pot do Adrije. Tako je nastal načrt volilne reforme, o kateri dr. Šusteršič, eden izmed njenih nezakonskih očetov, sam piše: „Podpišem in desetkrat podčrtam, da so baš koroški Slovenci hudo prikrajšani in da je tužni Korotan najhujša rana, ki nas vse hudo peče, rana, katere ne bomo nikdar preboleli, dokler se vnebovpijoča krivica ne popravi.“ (Kličji: hinavstvo; ironija!)

Gromke besede! Da bi le ne bile in ne ostale same besede, da bi jim odgovarjala primerna dejanja, da bi strele res sovražnika z dele in ne ostale prazen, papirnat šum!“ (Dolgotrajno odobravanje, ploskanje in živio-kličji.)

Na to se otvori debata o poročilu, v kateri se oglasi k besedi g. msgr. Valentin Podgorc, katerega govor je izzval tupatam tako viharno odobrenje, da ga je moral govornik večkrat prekiniti. Tudi ta govor priobčujemo v celoti.

Monsgr. Podgorc o volilni reformi.

Iz besed predgovornika izvedeli ste ves razvoj za nas morebiti usodepolnega vprašanja. Ogorčeni stojimo pred nekim prepadom: Ob tem prepadu bi stali s težkim srcem, če bi nam zapiral napredek, a ta prepad se je odprl med nami in med ljudstvom, h kateremu po naravi spadamo. In zastopniki tega ljudstva pravijo, da so še zmagoviti, a požgal se je most, ki nas je vezal z glavno armado in prepuščeni smo nasprotnikom.

V tem položaju nam je treba odgovoriti na dvoje vprašanj:

1. Zakaj smo izročeni Vsenemcem?
2. Kaj nam je v bodoče storiti?

Zakaj smo izročeni Vsenemcem?

Na prvo vprašanje hočemo odgovoriti mirno, četudi že skrajno razžaljeni.

Izročilo se je Vsenemcem, odcepilo od slovenske ljudske mase 120.000 duš, in to na mestu, s katerim so spojeni najčastnejši spomini našega naroda! To se je zgodilo, ker je tako hotel dr. Lemiš. Nasproti odločni volji tega politika ni bilo enako odločne volje drugih. Lemiš in tovariši so rekli, da je „casus belli“, če se od njih tirja, kar so vzeli slovenske zemlje, nasprotno pa ni nikdo smatral kot povod vojske, če se slovenski zemlji jemlje, kar je bilo že nad tisoč let njeno.

In zakaj se niti od slovenske delegacije, niti od ljudi, ki smo od njih pričakovali prijateljske pomoči, ni nasproti Lemiševi tirjavi, ki je popolnoma krivična v sebi, stavila enako odločna tirjatev, utemeljena po principu vse volilne reforme, utemeljena v naravnih pravicah našega ljudstva! To se je zgodilo, ker se je menda smatrala volilna reforma v teh krogih tolike važnosti, da si zanjo sme slovenski narod dati odbiti eno roko — in sicer roko, ki je narod do zdaj branila na najnevarnejši meji. Slovenski narod se vrača iz te vojske težko poškodovan. Ali je bila stvar tolike žrtve vredna? Bojim se, da je slovenski narod poslušal slabe zdravniške, da bi se bila dala ta roka rešiti in da se bo na Slovenceh uresničil še pregovor: Kdor ima škodo, mu zasmehovanja ne bo treba iskati.

Ali ni morebiti dovoljeno misliti, da bi bila volilna reforma prišla v najkrajši dobi tudi brez take žrtve? Ali niso razmere tako daleč dozorele, da je preosnova bila sigurna, ne da se poda ravno slovenski mali narod v prve vrste bojnikov? In če je že hotel ta narod se častno boriti za morebiti samo dozdevni napredek, ali ne bi bilo pametno, da se umakne v vrste drugih, kakor hitro je zapazil, da se bode le težko ranjen vrnil z bojnega polja.

Ali se morebiti poguba Koroške ni smatrala kot huda rana, prizadeta slovenski zemlji? In zakaj si voditelji Slovencev niso bili dosti svesti pomena te izgube?

Postali smo si tuji — ne po naši krivdi.

„Tujec ob mojem domu ne vidi, kar jaz vidim, ne čuje, kar jaz slišim, oni vidi le, kar je, nam pa je jasno, kar je bilo — in kar bo.“

Slovenska javnost se izdavnica že ni brigala več dosti za Koroško, vzlasti pa ob času najvažnejših obravnav na Dunaju ni bilo za Koroško dosti odločnega nastopanja v časopisih. In ne samo to: iz pisave v slovenskih listih in raznih resolucij, sklenjenih na slovenskih shodih, lahko je izvedel narodni nasprotnik, kako se na Slovenskem ceni volilna reforma, in ravno vsled tega spoznanja mogel je kot spreten trgovec postaviti neki pretium affectionis, ki se je res zanj plačal. Vsenemci se vračajo s trga zadovoljni, ker so napravili izborna kupčijo.

Ne vemo nadalje, ali je bilo postopanje slovenske delegacije strategično zadosti uravnano. Če se na eni strani zatrjuje, da se z vso odločnostjo tirja kaj za Koroško in Štajarsko, na drugi strani pa kar stavi alternativa, ki jemlje vso podporo prejšnji odločnosti, ali ni tako tirjanje — prazno? In večkrat nam je moral prihajati pri branju raznih poročil na misel pesnikov rek:

„Da dosežemo, kar želimo,
Tudi proti mislim govorimo.“

Pozabili so svoje katoličanstvo.

Presenetilo nas je tudi poročilo, da sta pri prvem glasovanju v volilnem odseku za Koroško govorila le dr. Ploj in Plantan. Da bi bil načelnik „Slovanske zveze“ vrgel v tehniko svoj vpliv, ali ne bi bili morebiti krščanski socialci vztrajali pri svoji obljubi? Zlasti pa smo pogrešali, da se ni naglašalo katoliško stališče, in da se ni iz te strani vplivalo na Nemce. Vsa Slovenija bi bila z navdušenjem pozdravljala katoliško nastopanje načelnika katoliško-narodne stranke. In to tem bolj, ker je nasprot-

nik sam proglasil, da se tukaj vrši boj med belimi in črnimi, da Nemci ne marajo postati klerikalni. In Nemci nam očitajo, da se je v tej stvari naglašalo le narodno, ne pa tudi krščansko stališče! Do zdaj s politiko nismo mogli nikamor, ker smo bili zvezani. A mogli smo ljudstvu kazati, kako je z nami krivično postopal liberalizem. V bodoče tega ne bomo mogli več storiti, kajti ko so nam Vsenemci kovali nove sponke, bili so v jako fini tovaršiji.

Ko se je pozneje iskala kompenzacija za kočevski mandat, se je tirjalo nadomestilo ali na Koroškem, ali na Štajarskem. Iz te alternative je zopet moral nasprotnik povzeti, da se za Koroško vrši le še boj „pour l'honneur du drapeau“, da se je ta teren že zapustil. Zapustil se je pa le vsled odločne volje Lemiševe: Lemišu na ljubo vrgla nas je vlada v morje in vladi na ljubo ni bilo proti nam prizadeti krivici resnega odpora.

Ljubezni nismo našli!

Kakorkoli vso stvar preudarimo, ne bomo se iznebili nekega sramotnega čuta: svojega narodnega organizma nismo dosti branili, za neko uvedbo dali smo velik kos svojega mesa. In v usodepolnem trenutku nismo našli ljubezni, ki bi bila dala pravi odgovor Shyloku.

Ne moremo se prepričati, da nam ne bi bili mogli naravni naši prijatelji več pomagati, kot so nam pomagali. Kajti doseglo se je za Koroške toliko, kolikor nam je hotela prepustiti Lemiševa milost. To nas je ranilo in zbolelo v srce.

Kar zadene Nemce, obžalujemo, da so žrtvovali svoj prestiž; kdor ni mož-beseda, z njim se ne pogaja več.

2. Zdaj pa se nam stavi drugo vprašanje:

Kaj nam je storiti?

Obupati? Ne! Nikdo ni izgubljen, predno ne visi — pravi pregovor; nas so obsodili, ali obesiti se ne damo še. Žalovaje so prisostvovali naši prijatelji obsodbi — in nismo jim hvaležni za sočutje. Bojimo se pa, da se nas bodo v bodoče sramovali, in ker jim s svojim nagnjenjem nočemo biti nadležni, iščimo si sami svojo pot. Stari pesnik že pravi: „Tudi nezgoda, če jo prav obrnemo, nam mora biti v prid.“ (Sofoklej.) Torej pogledimo ti pošasti, ki se imenuje volilna reforma, v obraz.

Nestvor nam je bil stari volilni red — nestvor tudi novi. Bodimo prepričani, da ta red ne bo živel tako dolgo, kot je živel stari.

Mislili smo, zlasti zadnja leta, da bi bilo za nas koristno, nekako tesneje se okleniti narodnega organizma, kakor Antej iskati moči na materini zemlji. Čas nas je privedel do prepričanja, da stvar ne gre več, in iskati si moramo druge poti, vsaj zdaj, morebiti se razmere v teku let predručajijo.

Naše razmere nam branijo v politiki deželo vezati z mesti, in tiste razmere nas silijo, tolerantno združevati vse moči, ki so bonae voluntatis — ki so volje, delati ljudstvu v prid. Dežanske razmere so nam vsilile prepričanje, da je dejanje vsakega človeka prepleteno z zmotami in da je dobro, če človek mirno zna poslušati drugega, če ena stranka zna mirno uvaževati razloge druge. Le po tej poti bomo napredovali; umevno je pa samo ob sebi, da se s korupcijo ne smemo pogajati nikdar.

Naše delovanje se mora podvojiti, v tem oziru se je preveliko zamudilo.

Damna fleo rerum — sed plus fleo damna dierum, — žal mi je za zgubljeno blago, a bolj še za zgubljeni čas.

Imeli smo leta, ki niso bila tako kritična, kakor je sedanjost, a mi imamo zdaj tudi že moči, ki jih prej nismo imeli.

Notranje organizacije je treba!

Obračajmo ves pozor na notranjo organizacijo! Mi smo preveč le govorili o svojih pravicah. Vsaka pravica na svetu se je morala priboriti in vsaka je imela svoje nasprotnike, ki jih je bilo treba premagati. In vsaka pravica, bodisi pravica posameznika, bodisi pravica naroda, mora imeti branitelja, ki jo neprestano podpira. Pravica ni le neka mirna misel, pravica je živa moč. Zato si pravico upodabljamo v eni roki s tehtnico, v drugi meč, s katerim jo brani. Meč brez tehtnice je surova sila, tehtnica brez meča je le onemoglost.

Obojega je treba, in pravno stanje bo tam najboljše, kjer največja spretnost nosi tehtnico, in enaka odločnost brani, kar je prav. Pravica vzraste iz dela, iz dela posameznikov, iz delovanja vsega ljudstva. Vsakateri posameznik, ki brani pravico, in vsakateri narod, ki brani svoje, uresničuje misel pravičnosti na svetu. In razmere niso povsod enake: življenje enega je boj, življenje drugega mir, bodisi naroda, bodisi po-

sameznika. In vse to se menja. En narod živi v najglobljem miru, ko ga strel topov zbudi iz sanj, za rodod, ki je užival mir, pride drugi, ki si mora svoj mir priboriti. Nekdo mora delati, nekdo trpeti, če se naj kdo veseli miru in pravice. Mir brez boja in užitek brez dela se je našel le v raj, zgodovina nas pa uči drugo: „Mir in uživanje pravice sta vsigdar bila le sad neprestanega napornega dela“ (Ihering). Ni res, da bi se doslej bilo pri nas za ljudske pravice ne bilo delalo, imeli smo premalo moči. Zdaj pa je nastal položaj, ki ga ne moremo trpeti. Ta bojni položaj tirja od nas, da napnemo vse sile, in da ne mirujemo, predno se odpravi vnebovpijoča krivica.

Nato monsgr. Podgorc predlaga resolucije, ki smo jih že zadnjič objavili.

Dr. Breje: Odbor političnega društva se je zadnji četrtek sešel na posvet o korakih, katere je v teh razmerah neobhodno potrebno storiti, da označimo svoje stališče in pritisnemo na mero-dajne faktorje, da popravijo, kar se je doslej zamudilo. — Tekom posvetovanja pa so se stavili tako dalekosežni predlogi, da se odbor sam ni upal o njih sklepati, temveč smatral za umestno sklicati shod zaupnikov, ker nismo hoteli prevzeti tolike odgovornosti nase. Sedaj je od g. mnsgr. Podgorca predlagana resolucija v debati in je želeli, da zborovalci o tej resoluciji izrečejo popolnoma prostodušno in brezobzirno svoje mnenje. — Dovolil bi si pa povdarjati, da moramo skušati priti v tej velevažni zadevi do soglasnega sklepa, naj že bo potem sklep tak ali tak, naj se sprejme Podgorčeva resolucija nespremenjena ali pa s spremembami. (Soglasno živahno pritrdjevanje.)

Glede prvih treh točk resolucije, katero je predlagal msgr. Podgorc, ni bilo daljše razprave, kajti dr. Brejevo poročilo je bilo tako stvarno in natančno, da mu ni bilo mogoče z nobene strani stvarno ugovarjati, posebno, ko je še točko za točko natančno razlagal pomen posameznih odstavkov resolucije. Glede prve točke, je popolnoma jasno, da so z volilno reformo dosegli naši najzagrizenejši nasprotniki, nemški nacionalci, vse, kar so hoteli doseči. Dosedaj smo imeli koroški Slovenci dva volilna okraja, v katerih bi bili po vztrajno nadaljevanem delu gotovo dosegli zmago, sedaj se nam je odločil le en volilni okraj, v katerem so pa razmere veliko neugodnejše, in v katerem moremo trditi, da ni upanja na našo zmago. Nemški nacionalci so torej dosegli politično smrt koroških Slovencev. Umljivo je torej, da je ta načrt absolutno nesprejemljiv. — Dvornemu svetniku gosp. dr. Ploju se izreka zahvala za njegov osebni trud v zadevi volilne reforme za Koroško. Osebni trud, ker se je dr. Ploj v resnici mnogo trudil, da bi dosegel naše pravične zahteve, ali manjkalo je sporazumnega, enotnega in odločnega postopanja slovenskih poslancev, vsled česar je bil tudi njegov osebni trud brezuspešen. Skrajne odločnosti pa je manjkalo tudi njemu, in zato zasluži tudi on z vsemi drugimi slovenskimi poslanci, vseh barv in strank, nezaupnico koroških Slovencev. Ta nezaupnica vsem slovenskim poslancem je tembolj utemeljena, ker so slovenski poslanci v tako eminentno življenjskem vprašanju slovenskega naroda odgovorni celemu slovenskemu narodu, ne pa samo svojim volilcem, in je vsled njihove neodločnosti obsojen v politično smrt ves slovenski narod na Koroškem! Da je potem takem zahteva, da se odvrne poguba od koroških Slovencev v najskrajnejši sili z najostrejšimi sredstvi, ki so poslancem na razpolago, popolnoma upravičena, nam pač nihče ne more resno ugovarjati. — Slovenska javnost, posebno ona na Kranjskem, se je pokazala v našem hudem boju za obstanek nasproti nam jako hladna. Priredilo se je na Kranjskem nebroj shodov, na katerih so se sklepale vse mogoče resolucije, časopisje je pisalo vsemogoče, ali krvavo upravičenih naših zahtev se niso s potrebno resnostjo in energijo, ako naj ne smatramo par napadov in osmešenj naših zahtev v izvestnih časnikih za pospeševanje (?) naših želja. Apel na slovensko javnost je torej popolnoma na mestu.

Glede četrte točke — udeležbe na katoliškem shodu je pa stvar sledeča: Ako bi se v teh razmerah in pri tem razburjenju, ki sedaj vlada med nami Korošci tega shoda udeležili, bili bi burni prizori neizogibni. Stvar bi se na ta ali drug način spravila v razgovor, padle bi gotovo tudi ostre besede iz obeh strani in če se pomisli kako so se nekateri sloji na Kranjskem v to reformo zagrizli, in kako burni so bili zadnji shodi, ki so se zadnjič o volilni reformi v Ljubljani vršili, potem si ni težko predstavljati, kakšen polom bi mogel nastati na katoliškem shodu, ako bi koroški udeleženci odkrito dali duška svojim čustvom. — Za to je naravnost v interesu katoliškega shoda samega,

da se ga v teh razmerah Korošci ne udeležijo, ker mu ne marajo škodovati.

Da bi se pa shoda udeležili in na njem molčali, tega pameten človek od nas tirjati ne more. Za samo štafazo ne gremo v Ljubljano. Za to ne kaže v sedanjih razmerah udeležiti se tega shoda. S tem pa seveda še ni rečeno, da so pretrgane vse vezi, temveč upamo in želimo, da se nam storjena krivica popravi in tako ustvari zopet drugi odnosi.

Po teh pojasnilih besedila in smisla resolucije se je zlasti o zadnjem delu iste vnela zelo živahna in obširna debata.

Kaplan **Smodej** in provizor **dr. Arneje** želita, da se govori g. dr. Brejca in monsg. Podgorca, in cel tek razprave, kolikor mogoče natančno objavi. Toda kje? (Medklici: „Slovenec“ ne sprejme — „Mir“ je naše glasilo.)

Kanonik **Dobrovc** naglašja, da tudi liberalni slovenski poslanci zaslužijo nezaupnico, ker niso vsega storili, kar bi bili storiti mogli; kaže na vsepe laških poslancev, kojih sta bila tudi samo dva v odseku, pa se nista ustrašila izvajati najskrajnejših posledic v obrambo svojega stališča.

Dr. Breje konstatuje, da se v resoluciji predlagana nezaupnica nanaša na vse slovenske poslance brez izjeme.

Župnik Perč: Slovenska ljudska stranka, ki priredi katoliški shod, ni koroškim Slovincem prijazna. Kakor je prezirala koroške Slovence pri veselici, katero so priredili ljubljanski „liberalci“ na korist „Drave“, da ni bilo nobenega njenega pristaša blizu, tako bi nas prezirala tudi sedaj. Dalje je omenjal postopanje takimenovane kranjske „klerikalne“ stranke, ko je svoj čas snovala „katoliška dijaška društva“, na katerem shodu so dijake kar zaprli med štiri stene „kat. rok. delavskega doma“ in jim diktirali, kaj se ima skleniti in podpisati, da se jim pa ni dovolilo, svojega lastnega mnenja izraziti. (Klici: Konec; to ne spada k stvari.) Edini odgovor na njihovo postopanje v zadevi volilne reforme nasproti nam je, da se ne udeležimo katoliškega shoda.

Dr. Breje: Gospoda! Jaz v imenu odbora odločno protestujem proti temu, da bi se kranjski prepis spravljal na dan, v debato ali pa sploh v kakšno zvezo s predlagano resolucijo. Mi danes ne poznamo ne liberalcev ne klerikalcev, in moram vsled tega vsako vpletanje kranjskega „klerikalizma“ ali „liberalizma“ najodločneje odklanjati. (Res je, tako je!) Izreco tudi povdarjam, da obžalujemo, če bi se današnji sklepi zlorabljali v kake kranjske strankarske namene, vendar nas tudi ta ozir ne sme motiti, da v teh kritičnih razmerah govorimo odkrito in jasno besedo. (Živio in dobro-klici.)

Dr. Arneje želi, da naj se oglašijo nasprotniki resolucije. On sam je zato, da koroški Slovinci ne gredo v Ljubljano. Društveni tajnik **Ekar** predlaga k drugi točki resolucije, da naj se imenuje tudi v resoluciji ime dr. Šusteršiča, kateri je kot voditelj Jugoslovanov na Dunaju za neuspehe slovenske politike v prvi vrsti odgovoren. (Odobrovanje.)

Župnik Maierhofer predlaga sprejem resolucije: „Zbrani zaupniki koroških Slovencev obsojajo najodločneje brezbriznost dr. Šusteršiča glede koroških Slovencev in glede koroških slovenskih mandatov pri borbi za kočevski mandat, obsojajo njegovo nesrečno izdajalsko mešetarenje z našimi nasprotniki in ga imenujejo dobro vedoč, da je pri kompenzaciji za kočevski mandat hodil svoja strankarska pota, izdajico slovenskega Korotana; obenem zavračajo hinavsko sladkanje „Slovenca“, „da smo dobili en mandat, katerega poprej nismo imeli“, ter naglašamo, da smo preje imeli dva taka mandata.“ (Odobrovanje.)

Monsignor Podgorca: Naša predlagana resolucija je popolnoma stvarna in mirna. Naj ostane pri njej. Dr. Šusteršič bi bil lahko kaj dosegel za nas, ali človek je in človek se moti. Ni samo on kriv, krivi so tudi drugi. Resolucija bo imela tem večji vpliv, čim mirnejša in stvarnejša je.

Župnik Bayer se pridružuje mnenju, da naj se ne imenuje nikogar.

Dr. Breje želi, da **Ekar** in **Maierhofer** umakneta svoja predloga.

Dr. Arneje, župnik **Pšeničnik** in kapelan **Smodej** so za sprejem Podgorčeve resolucije.

Dr. Breje želi, da naj se oglašijo, ki je za udeležbo na katoliškem shodu.

Župnik Mikuluš: Katoliški shod ni političen shod, temveč shod vseh katoliško mislečih Slovencev, torej bi bila sramota za koroške Slovence, ki so gotovo katoliškega prepričanja, ako bi se tega shoda ne udeležili. (Ugovori.)

Prošt Gregor Einspieler: Gotovo, v rednih razmerah ne bi imeli niti najmanjšega pomisleka proti udeležbi na katoliškem shodu v Ljubljani, ali v sedanjih razmerah je to nemogoče. Spomnim

naj vas tudi I. katol. shoda v Ljubljani, na katerem sem po naročilu koroških Slovencev govoril o naših šolah ter zahteval narodno in versko šolo za nas. Tozadevna resolucija je bila sprejeta. Ali še isti dan se je začelo vplivati name, da naj resolucijo umaknem, češ da sicer odidejo s shoda vsi škofje. Tako sem prisiljen umaknil resolucijo, da se ni zaradi nje shod razbil, kajti katoliški shod brez škofov ni več katoliški shod. Ravno tako bi se nam godilo tudi sedaj, ako bi hoteli govoriti na katoliškem shodu, molčati pa ne moremo in ne smemo. Štafaze ne bomo delali nikomur. Sramota ni toraj za nas, ako se ne udeležimo, temveč za one, ki so nam udeležbo onemogočili. (Odobrovanje.)

Provizor **Arnuš**: Na Kranjskem se nas Korošce, bodisi duhovnike ali lajke, smatra za inferiorne, kar sem sam skusil na zadnjem shodu kršč.-soc. delavstva v Medvodah. Govornik je odločno proti udeležbi.

G. Virbnik: Sklep, da se ne udeležimo kat. shoda, ne veže posameznih oseb, temveč le odklanja korporativni nastop. (Živahni ugovori.)

Majerhofer in **Ekar** umakneta svoja gorejšna predloga.

Župnik Premru želi, da bi se udeležili katoliškega shoda in naj bi izrazili svoje ogorčenje na kak drug način.

Dr. Breje odgovarja zlasti na ugovor, da katoliški shod nima s politiko nič opraviti. Kdor je bral resolucije pripravljalega odbora, ve, da so med njimi tudi nekatere eminentno politične vsebine, in ve tudi, da se bo na tem shodu razpravljalo o ustanovitvi neke obče slovenske politične ljudske stranke, torej ni dvoma, da se bo na shodu tudi politiziralo in da bo prilika neizogibna, govoriti tudi o sedanjem najbolj perečem političnem vprašanju volilne reforme. Sicer pa naj tudi povem, da me je pripravljali odbor naprosil, da prevzamem govor na manifestačnem shodu dne 26. avgusta o slovenskih narodnih zahtevah. Prašam vas, kako naj o tej stvari govorim, ne da bi razpravljaj o vprašanju volilne reforme, in sicer še s posebnim ozirom ravno na Koroško? In kako naj govorim o tem predmetu, ne da bi povzročil hrupa in morda prepira na shodu, ako hočem govoriti odkrito in brez ovinkov, tako, kakor mi srce narekuje!

Eden gg. predgovornikov je povdarjal, da naj bi se samo oficijelna udeležba na katoliškem shodu odklonila, da bi pa ne bilo zabranjeno udeležiti se tega shoda posameznim osebam. Nasproti temu poudarjam, da se mi zdi taka taktika jako nevarna in škodljiva, kajti potem bi se hitro reklo, da so sklep v Celovcu samo generali diktirali, armada, ljudstvo, pa da ne stoji za njimi in tega ni ubogalo, da torej sedanje politično vodstvo koroških Slovencev v ljudstvu nima zaslombe in zaupanja. Iz teh taktičnih vzrokov se moram v imenu odbora izrekat zoper to, da bi se odklonila samo oficijelna udeležba, posamezni pa da bi se shoda udeležili. V tem pogledu je to vprašanje takorekoč zaupno vprašanje narodnega vodstva. Če se sprejme resolucija za neudeležbo, potem jo je treba strogo izvajati in disciplino držati. Tudi jaz se podvržem Vaši odločitvi in bom, ako sklenete udeležbo, na kat. shodu govoril kakor sem naprošen, če tudi za posledice ne stojim dober. (Ploskanje in slava-klici.)

Dr. Arneje: Prepričan sem, da ima odbor političnega društva popolno zaupanje v našem narodu in zato predlagam, da izrečemo odboru zaupnico stem, da se vsi dvignemo.

Zaupnica se je izrekla soglasno ob navdušenem ploskanju in viharjih živio- in bravo-klicih.

Dr. Breje še enkrat prosi vse tiste, ki bi bili morda za udeležbo na kat. shodu, da naj svoje mnenje svobodno izrazijo, in ko se ne oglašijo nihče, prečita resolucijo in jo dá na glasovanje.

Resolucija je bila sprejeta soglasno! Proti ni glasoval nihče! (Viharni živio-klici in burno odobrovanje.)

S tem je bil dnevni red končan.

Posebni predlog kanonika **Dobrovc**, da se v nadomestek udeležbe na katoliškem shodu v Ljubljani skliče shod koroških mladeniških društev ali kaj podobnega, se prepusti v izvršitev odboru. Ravno tako tudi predlog tajnika **Ekarja** v zadevi uradniškega vprašanja in predlog **dr. Arneje** v zadevi postopanja političnih oblasti nasproti slovenski uradujoči duhovščini.

Predsednik **dr. Breje** nato zahvali udeležnike na udeležbi in živahnemu sodelovanju ter zaključil po triurnem zborovanju ta za bodočnost koroških Slovencev tako velepomembni shod.

Koroške novice.

Ali je to pošteno? Glede na „celovški sklep“ piše „Slovenec“ od 28. julija doslovno sledeče: „Celovško vodstvo ni hotelo, da bi

kranjski državni poslanci delali za Korošce. Vemo za kranjske državne poslance, ki so pisali po podatke, da bi koroške zahteve zastopali, pa niso dobili niti odgovora. V Celovcu so se tudi ravnali po separatističnem geslu ter so hoteli, da jih zastopa dr. Ploj. — In dr. Ploj je tudi sprejel ta svoj mandat tako, da je hotel tudi sam zastopati Korošce. Kako so gospodje iz Celovca stvar vodili, o tem se bo še govorilo, ko bo stvar gotova, ker nečemo ji zdaj škodovati. Šele ko je bilo jasno, da je nemogoče kaj doseči, ko je bil neuspeh za Koroško gotov, tedaj so začeli vse zvrčati na kranjske poslance in so začeli izhajati infamni članki v „Narodu“. Ravno pred celovškim zborovanjem je bil v Celovcu dr. Ploj. — Če bi na to hoteli odgovarjati v salonskem tonu ljubljanskih žurnalistov, rekli bi, da je to lopovstvo, ki mu ga ni para. Prašamo: Kateri kranjski državni poslanci pa so pisali celovškemu vodstvu po podatke za volilno reformo, pa niti odgovora niso dobili? Kateri so bili ti? Na dan z njihovimi imeni! Gospodje dr. Šusteršič, vodja Povše, dvorni svetnik Šuklje, Pfeifer, Pogačnik, dr. Žitnik — mi terjamo, da odgovorite na zgorejšno vprašanje! Kateri izmed Vas pa ste pisali celovškemu vodstvu po podatke za volilno reformo, pa niste niti odgovora dobili?! Ven z odgovorom! Biti hočemo na jasnem, da spoznamo, kakih sredstev se poslužuje katoliški list, da bi krivdo odvalil od sebe in svojih na tiste naše rodoljube, ki so z občudovanja vredno požrtvovalnostjo prav v zadevi volilne reforme storili vse, vse, kar je njim sploh storiti mogoče bilo! — Na dan tudi sedaj takoj z vsem, kar imate „gospodom iz Celovca“ očitati glede njihovih vodstva v zadevi volilne reforme! Stvar je že tako „gotova“, da ji tak razgovor ne more prav nič več škodovati. Tega izgovora Vam torej ne pustimo veljati. Vi naše vodstvo sumničite, terjamo torej, da svoja sumničenja in namigavanja tudi opravičite, sicer moramo smatrati, da se ravnate po slaboznanem reku: „Calumniari audacter, semper aliquid haerebit“ — „Le pogumno obrekujmo, nekaj bo že obviselo“. Toda krvavo se motite, če mislite, da boste na ta način omajali zaupanje koroških Slovencev do svojega političnega vodstva, ki stoji v neprestani zvezi z maso naroda, ki temu narodu ni diktator in zapovednik, temveč le njegov svetovalec in izvršitelj njegovih teženj in želja. Svarimo Vas, da ne poskušate rušiti discipline v naših vrstah! Tudi najboljši namen bi ne opravičil takega herostratskega poskusa; prokletstvo narodnega izdajalstva bi padlo na tistega, ki bi na ta način hotel cepiti naše itak šibke čete in zanesti razpor med nje. V disciplini je moč vsake politične stranke. Zato smo prepričani, da se koroški rodoljubi ne bodo dali zapeljati in te nam prepotrebne discipline ne bodo rušili. — Kar pa se tiče razmerja koroških Slovencev do poslanca dr. Ploja, je resnica samo ta, da je „Slovanska zveza“ sama referat glede Koroške izročila dr. Ploju, in da so koroški Slovinci vsled tega obravnavali z dr. Plojem kot zaupnikom „Slovanske zveze“. Zakaj se je ta referat izročil ravno dr. Ploju, nam ni znano; mislimo pa da radi tega, ker se je dr. Ploj že opetovano potegoval za koroške Slovence in naše razmere že precej pozna. Gotovo pa je, da je bila naloga dr. Plojeva najtežja in najnehvaležnejša, ker je bilo od prvega početka jasno, da se bo glavna bitka med Vsenemci in Jugoslovani bila na koroških tleh. Dr. Ploja sumničiti, kakor da bi bil on v zvezi s sklepi zaupnega shoda, je naravnost abotno. Kdo pa bo tako nespameten, da se bo trudil in potegoval za — lastno nezaupnico? Resnica je, ki jo enkrat za vselej pribijemo, da sklepov zaupnikov niso povzročili niti kranjski liberalci niti dr. Ploj, da so ti sklepi marveč izšli iz lastne, popolnoma samorastle inicijative koroških Slovencev, ki so vsled polstoletne politične borbe že sami toliko zreli, da ne potrebujejo nobenih političnih jerobov. Radi tega tudi nimamo nobenega povoda prikrivati, da je g. dr. Ploj v torek 24. jul. na svojem potovanju na Tirolsko izstopil tudi v Celovcu, da poroča o dogodkih zadnjega časa. To je bilo tem naravnije, ker je baš on bil od „Slovanske zveze“ določen referent za Koroško; če bi bil imel ta referat kdo drugi, smo uverjeni, da bi nam bil tudi prišel poročati. Kakšno pa je bilo njegovo poročilo, o tem priča najzanesljiveje nezaupnica, ki se je dva dni potem izrekla tudi njemu, da si je pravičnost terjala od nas hvaležnost za obili trud, ki ga je imel z nami in za nas v zadevi volilne reforme. Torej liberalce in dr. Ploja pustite le popolnoma na strani; radi celovških sklepov imate opraviti le s Korošci samimi.

Strast slepi. „Slovenec“ dokazuje, da sta na Koroškem dve struji, ki sta slovenstvu škodljivi: ena da je liberalna, ki vleče v umazano liberalno stranko, druga pa da ima geslo „proč od Ljubljane in organizacijo v Celovcu“. Ti dve struji dela „Slovenec“ odgovorni za sklepe shoda zaupnikov. Toda „Slovenčeva“ izvajanja kažejo, da se njegovi uredniki že dolgo ali pa še sploh nikdar niso resno bavili s koroškimi razmerami, o kojih so tako čudovito slabo informirani. Kdor naše sedanje odnose pozna, vé, da vse naše politično delovanje stremi po koncentraciji vsega slovenstva tako v političnem kakor v gospodarskem in socialnem oziru. Gospoda, pomagajte nam rajši praktično oživetvarjati to koncentracijo, mesto da pogrevate zastarele „Narodove“ napade na najodličnejše naše delavce. To je delo, ne pa vedno zabavljanje. Sicer pa nam dovolite vprašanje: sklepi zaupnikov so bili soglasni; če ste te sklepe povzročili, kakor Vi pomotoma trdite, „liberalna“ in „separatistična“ struja, kje pa je potem ostala „Vaša“ struja? Ali ste pa morda hoteli dokazati, da „Vaše“ struje na Koroškem sploh ni? Ne, ne! Pustite rajši neresnično strankarsko kvalifikacijo, ki dela samo združbe, ne koristi pa nikomur!

Streli preko cilja. Sklepi shoda zaupnikov so kakor bomba udarili v slovensko javnost. „Slovenca“ so vrgli za prvi hip popolnoma iz tira, da se je zagalopiral kakor mlad konj, če nenadoma z bičem udariš po njem. Potem pa je začel premišljevat in prišel že do spoznanja, da vsaj nekatere točke resolucij niso neopravičene. Premišljuje naj le še naprej, morda bo sčasoma spoznal, da od vsega slovenstva zapuščeni Korošci niso mogli in niso smeli drugače govoriti, kakor so govorili. — Tudi dr. Šusteršič je celovška resolucija spravila iz ravnotežja. Kot trezen politik bi bil moral počakati celotnega poročila o našem shodu, predno si je opasal svoj „kavalirski“ meč in s par elegantnimi mahljaji obglavil uboge „voditelje“ še bolj ubogih koroških Slovencev. Kdor bo bral poročilo o shodu in z njim primerjal dr. Šusteršičeve strastne izbruhe, bo brez težave spoznal krivico, ki jo je dr. Šusteršič storil našim „voditeljem“. Jo bo li dr. Šusteršič kdaj popravil? Dvomimo! Danes nimamo namena na drobno polemizirati z njim, opozarjamo ga samo na poročilo o shodu, katero mu priporočamo v skrbno branje — potem pa naj slovenski javnosti še enkrat pove, kaj se je na shodu neresničnega poročalo? Tega odgovora pričakujemo. Dr. Šusteršič se tudi pritožuje, da se ga ni osebno obvestilo o nezaupnici. To je res, toda naj oprost, da se na Koroškem etiketa drugače prakticira. Če bi bilo predsedstvo shoda moglo misliti, da mu s tem ustreže, bi mu bilo gotovo z veseljem postreglo. Sicer pa se oficijelno o sklepih zaupnikov ni niti drugih poslancev, niti kakega lista obvestilo, ker so se ti sklepi itak že drugi dan objavili v „Miru“, ki je glasilo koroških Slovencev. Prireditelji shoda potemtakem tudi ne morejo biti odgovorni za to, če je „Sl. Narod“ preje izvedel za shodove sklepe kakor „Slovenec“. Sicer pa se nam poroča, da je bil „Slovenec“ od svojega koroškega dopisnika neposredno po shodu o glavnih točkah resolucij brzojavno obveščen, vsled česar bi bil lahko, če bi bil hotel, tudi sam, kakor „Sl. Narod“, v petek zjutraj priredil posebno izdajo. — Končno še eno opazko: Dr. Šusteršič se pritožuje tudi radi tega, ker se ga ni na shod povabilo, da bi na njem zastopal svoje stališče. Ta zahteva bi bila opravičena, če bi nam dr. Šusteršič mogel jamčiti, da se na naše povabilo odzovejo tudi vsi drugi, ki so pri tej stvari soudeleženi, to je vsi slovenski in hrvaški in morda še kaki drugi slovanski poslanci, na vsak način pa tudi tisti nemški poslanci, s kojimi se je radi Koroške, Štajarske in Kranjske pogajalo in ne v zadnji vrsti tudi ministri, bivši in sedanji, ki so pogajanja vodili. Le če bi bila vsa ta slikovita družba zbrana, bilo bi enostransko slikanje razmer izključeno. Ker pa takega tribunala niti dr. Šusteršiču niti nam sestaviti ni mogoče, morali smo se zadovoljiti s tem, da izvajamo logične posledice iz tega, kar je z neoporekano zanesljivostjo v javnost prišlo. Saj to samo zadostuje, da si razumen človek more napraviti sodbo o tem, če se je vse storilo, ali pa kaj zamudilo ali zagrešilo. Sicer pa vprašamo: Zakaj pa dr. Šusteršič ni šel zadnji nedeljo na socialno demokratičen shod v Ljubljani, kamor je bil, kakor se poroča, poleg liberalcev tudi on osebno povabljen? Liberalci dr. Tavčar se je odzval temu vabilu in zastopal na shodu svoje stališče; zakaj tega ni storil tudi dr. Šusteršič? Naši sklepi so mu bili že znani takrat.

K izjavi g. predsednika Družbe sv. Mohorja. V „Slovencu“ od dne 31. julija 1906 objavil je č. g. kanonik Vidovic v Celovcu kot predsednik Družbe sv. Mohorja izjavo v zadevi od-

povedane udeležbe na katoliškem shodu v Ljubljani. Ti stvari je pripomniti, da Družba sv. Mohorja ni v nobeni zvezi s katoliško-političnim in gospodarskim društvom v Celovcu. Zato je bilo popolnoma neumestno, da je „Slovenec“ zaradi sklepa zaupnikov napadel tudi Družbo sv. Mohorja. Gospod predsednik družbe je ravnal gotovo v smislu odbora in vse družbe, da je takoj praesidialiter odgovoril na razne ljubljanske pomisleke glede družbe. A konstatovati se mora, da je bil to odgovor predsednika, ki ni funkcionar političnega društva in žal ni utegnil, prisostvovati zaupnemu shodu. Vsled tega se nam dozdevajo izvajanja „Slovenčeva“, ki jih povzema iz pisma č. g. kanonika in predsednika družbe Vidovica, enako neumestna, kakor pa prejšnji njegovi prijateljski nauki.

Nemška sodba o razdelitvi volilnih okrajev na Koroškem: Kršč. socialni „Kärntner Tagblatt“ piše dne 29. jul. doslovno: „Ko se je izvedelo, na kako majhen odpor je v odseku za volilno reformo naletela razdelitev volilnih okrajev, ki je za koroške Slovence naravnost uničujoča, se je neprijetno začudenje obračalo najprvo proti kršč. socialcem, kakor da bi se ti za stvar ne bili resno zavzeli. Sedaj pa se je izkazalo, in se uvideva, da oni niso mogli več storiti, in da sta marveč slovenska poslanca dr. Ploj in dr. Šusteršič bila tista, ki sta interese štajarskih in koroških Slovencev izdala (preisgegeben)“. — Ne navajamo tega, da bi z izrekom krščansko-socialnega lista dokazovali kako krivdo poslancev dr. Ploja in dr. Šusteršiča, kajti „Kärntner Tagblatt“ je v stvari sam prizadet, ker mora skušati oprati verolomne nemške krščanske socialce in torej zvrniti kolikor mogoče krivde na Slovence same, pač pa ta sodba nemškega, v deželi izhajajočega lista kaže, da prav nič ne pretiravamo, temveč da je strašna, gola resnica, če pravimo, da pomenja ta razdelitev okrajev naš narodni konec. Pa so še ljudje, ki skušajo sebe in druge slepiti s podarjanjem „pridobitev“, ki jih vol. reforma baje prinese koroškim Slovincem. Študirajte naše razmere, potem govorite in sodite! Žal da je večini tistih, ki o Koroški govore in pišejo, ta dežela s sedmimi pečati zapečatenjena knjiga in da je ne poznajo bolje, nego Sibirijo ali Mandžurijo.

Dopolnilna deželno-zbor. volitev za zgornjeziški in špitalski okraj se je v soboto pri ožji volitvi končala z zmago nemško-nacionalnega kandidata Hoferja, ki je dobil 6248 glasov, dočim je dobil kandidat nemških krščanskih socialcev Huber 5421 glasov. V tem volilnem okraju volijo tudi štiri slovenske občine: Brdo, Blače, Gorice in Št. Štefan. Obljubila se je z naše strani podpora pri volitvah nemškim krščansk. socialcem kot nekako povračilo njihove podpore pri zadnji dopolnilni državno-zborski volitvi. To je bilo še pred glasovanjem o Koroški v odseku za volilno reformo. Po tem glasovanju smo takoj namignili, da bo slovenski narod na Koroškem izvajal svoje posledice, in izvajal jih je že pri tej volitvi. Pri prvi volitvi je manjkalo Huberju le 64 glasov do absolutne večine. V slovenskih občinah je bilo oddanih pri prvi volitvi 214 glasov, pri ožji pa 297, torej 83 več. Ako bi bili naši volilci tako glasovali pri prvi volitvi, bi bil Huber zmagal z 19 glasovi večine. **To je bilo plačilo slovenskega ljudstva nemškim kršč. socialcem!**

Ustanove. Z začetkom šolskega leta 1906/7. se podeli: 5 ustanov po 500 kron za učence kmetijske šole „Francisco Josephinum“ v Mödlingu; 2 ustanovi po 500 kron za učence vrtnarske šole „Elisabethinum“ v Mödlingu in 1 ustanova po 600 kron za obisk pivovarske šole v Mödlingu. Prošnje za te ustanove se morajo najdalje do 31. avgusta t. l. vložiti pri ravnateljstvu zavoda „Francisco Josephinum“ v Mödlingu. Razpis se lahko vpogleda med 25. julijem in 20. avgustom ob uradnih urah pri ravnateljstvu pomožnih uradov c. kr. deželne vlade v Celovcu.

Za pobita okna „Narodne šole“ v Št. Rupertu pri Velikovcu je podaril č. g. Ulrik Hafner, novomašnik s Krčanj pri Grebinju, 5 kron. Lepa hvala! Živeli nasledniki!

Žrelec-Podkrnos. Sliši se neko zvonjenje, tiho sicer, a zopet močno in jezno, kot grom. In to zvonjenje smatram kot znamenje, da bo v kratkem odklenkalo sedanjemu občinskemu regimantu, ki ga vodita z zlatim križcem odlikovani g. župan in njegov tajnik, steber žrelske „kulture“, ki je že nekaka svetovna posebnost. Osrečili so nas že z mnogimi naredbami, ki nam požirajo z žulji pridelani denar. Zidala se je krasna šolska palača, v kateri se ponemčujejo naši otroci. (Kako lepo so vzgojeni žrelski otroci, o tem drugokrat). Napravili so lansko leto vodovod, ker so nekateri žrelski mogočnejši tako želeli. Stal je črez 20 tisočakov in zdaj imamo tako imenitno vodo, da bomo prejkone dobili vsi „krofe“. Dve tretjini direktnega davka so občinske do-

klade, ker hoče biti Žrelec „nobel“. Kar rečejo g. župan, to mora obveljati, mora biti vsem „požinji“ in gorje možu, kateri bi se predrznil oporekati! Vržejo ga vun, kakor se je zgodilo pred kratkim nekemu možu, ki je znan kot značajan mož, ki bi stokrat prej zaslužil zlati križec kot tisti, kateremu se zdaj poje slava in kliče „heil“. Saj se pri nas nikoli ne gleda na to, kdo je sposoben voditi občino, da nosi le cilinder, pa je dobro. A tudi v tem oziru se bo predrugačilo. Vsi so že sili žrelske komande, ki hoče biti nad vse napredna, pa išče napredek ravno tam, kjer ga ni. Prišel bo čas, ko bo zapel mrtvaški zvonec sedanjemu županu in njegovim lakajem, in prišle nove, sveže moči v občinski odbor. Ne glejmo na to, ali je bil sedanjega župana oče tudi župan ali ne, temveč na to, kakšen mož da je, ali je sposoben, skrbeti za kmeta ali ne, ali ima tudi resno in dobro voljo, skrbeti za blagostanje kmeta in ne samo gospoda. Po zimi bodo volitve, in takrat bo pokazalo ljudstvo svojo voljo, ki je močnejša, kot vsi žrelski mogočnejši! Ne bomo pripustili, da bi dobil sedanji župan še en križec, mi pa tri — po hrbtu. Kuku.

Krčanje. (Nova maša.) Dne 22. julija je pel naš rojak, č. g. Ulrik Hafner, svojo novo mašo. Že na predvečer so grmeli topiči in naznanjali daleč na okoli redko slavnost. Kajti naše ljudstvo ne pomni, da bi bil kedaj daroval njihov rojak novo mašo. Zato pa je prihitelo od blizu in daleč vse polno ljudstva na visoke Krčanje k novi maši. Č. g. župnik grebinjski razloži v svoji izvrstni in navdušeni pridigi pomen duhovskega stanu za človeštvo. Na koncu svoje pridige polaga novomašniku na srce, naj bode vnet, vzoren duhovnik, in naj ne pozabi, da ga je rodila slovenska mati. Po končani božji službi so se sešli povabljeni gostje na novomašnikovem domu, kjer so se res po slovenski navadi veselili. Vrli radiški tamburaši so svirali neutrudljivo lepe komade, vmes so pa donele mogočne slovenske pesmi. Govorile so se navdušene napolnitve in šaljivi govori. Veliko smeha je vzbudil nastop „berača“, ki je nam pripovedoval vesele in žalostne dogodke iz svojega življenja. Gotovo ostane dan Hafnerjeve nove maše vsem, ki so bili prisotni, v veselem spominu. Tebi pa, č. g. novomašnik, iz srca želimo, da bi žel obilo plačila za svoj trud!

Borovlje. Gotovo je pisal v nemčursko klepetuljo zopet takšen bradač, kateremu je laž na koncu jezika. Pisal je namreč o našem skupnem slovenskem shodu, ki se je vršil v Kapli. Govornika niti enega osebno ni poznal, ali pa je iste hotel s sramoto pozdraviti. Še manj pa je razumel, kaj se je pelo, ali pa je hotel tudi iz tega napraviti sramoto nam potem svoje laži. Klepetulja namreč piše, da je imel šaljivi nastop vsebino „o ukradenem klobuku nekega krojača“. — Kdor je bil pri nastopu navzoč z menoj, bode gotovo rekel, da to ni človeška laž, ampak —. Pač pa mislim, da neki „Sodawasserfabrikant“ ne bode preotožen, izvršiti šaljiv nastop o tem, kar se je res zgodilo, namreč „o razbojniškem napadu na nekega občinskega tajnika in o njegovem ugrabljenem — slamniku“. Ha, jaz mislim, da bi ta nastop bil bolj zanimiv in pomenljiv, kakor oni, ki pravite, da ste ga slišali v Kapli, ko ste sedeli na ušesih. Napev za to vam dajo oni komponisti, malo gori nekje od Kaple — v blatu, ki imajo štiri roke in so dvoživke, a spremljevalce pa preskrbi gotovo p. d. „Pondelkov Krnjav“. Povabite takrat tudi mene k temu programu! Na svidenje! Išči me.

Škofče. (Občinska volitev.) Pri občinski volitvi, katera se je vršila na god sv. Ane, je v vseh treh razredih z veliko večino zmagala slovenska stranka. Nemško-liberalna stranka je v vseh razredih ostala v taki manjšini, da se je s svojo udeležbo res krasno blamirala. Ves trud g. učiteljev zastoj, vse obljube širokoustneža Pinteriča so bile, kakor so res — prazne. Razburjenost in jeza pri nemško-liberalni stranki je bila velika, dokler se ni ohladila in upijanila v pivu.

Škofče. (Cerkvena okna.) Za našo župno cerkev so naročena na Dunaju pri tvrdki Geyler okna z barvanim steklom. Okno za glavnim altarjem ima podobo sv. Mihaela, okno pri glavnem oltarju podobo sv. Uršule in sv. Ane, druga okna so krasno barvana, a brez podob. Vsa okna stanejo 1320 kron. Denar je že cel zbran, in sicer je umrla Ana Kopajnik darovala 689 kron; dve dobrotnici 600 kron, ostalo dva kmeta. Toraj je laž, kakor so govorili liberalci pred volitvijo, da bode morala občina plačati okna.

Gorje v Zilski dolini. Z veseljem se moremo mi gorjanski farani zdaj ozirati v bodočnost, ker smo dobili po dolgih petih letih zopet dušnega pastirja v osebi gosp. Jos. Miklaviča. Veselo je vihrala narodna zastava na cerkvenem stolpu

ter je opominjala Slovence, kar jih je še v fari, da naj se zbudijo iz spanja ter da naj nastopijo v boj proti nemčurjem, ki se šopirijo kakor netopirji v fari. Zatorej v boj proti nemškim škrteljnom! Ne dajmo se ustrahovati, četudi nas je malo, ter jim pokažimo, da še živijo Slovenci v gorjanski fari ter da se ne dajo poteptati.

Narodnjak.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani
Vam ponavlja priporočila cikorije, ki jo v novo zalagata njej v prid brata Perdana. Slovenske gospodinjice! Pridno sezite po tej cikoriji in prepričate se takoj, da vredno stoji na strani Perdanovim vžigalicam, ki so menda prodrle do slednje slovenske kočice. — Kakor so vžigalice družbi v veliki prosehi, tako jej bo z Vašo pomočjo tudi kava donasala stalnih dobičkov. Usoda naše družbe je torej bolj ali manj v Vaših rokah.

Da majhni otroci pogostoma kriče, da se hipoma zbude in da se kažejo pri njih še drugačni bolezenski znaki, to je, kakor trdi zdravstveni svetnik dr. A. Lutze, ne malokdaj posledica temu, ker doječe matere ali dojke pije močno vznemirjajočo zrnato kavo. Jako malo je takih, ki to vedo, in zagradel opozarjamo na ta vzrok. Z obilnim dodatkom Kathreinerjeve Kneippove sladne kave kavina pijača ni samo prijetnejša in milejša, ampak tudi škodljive lastnosti zrnate kave se odpravijo skoro docela. Za matere in dojke pa bi bilo dosti boljše, ako bi pile Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo popolnoma čisto, ker speši zdravje in ker je redilna in krvotvorna ter jako dobro tekne zaradi svojega vonjavega, kavi podobnega okusa. Otroci sploh ne bi bilo več navajati nobene druge kave pijače. Uporabljajte pa vedno le pristno Kathreinerjevo kavo v zaprtih izvornih zavojih, ki so edini porok za čistoto in fini kavin vonj; zahtevajte izrečno pri nakupovanju „Kathreinerjevo kavo“ in pazite na znamko „župnik Kneipp“.

Peto poučno zborovanje,

katero je priredila „Zadružna zveza“ v Celju dne 25. julija v „Narodnem domu“ v Velikovem. Zbralo se je okrog 50 posojilničarjev. Od „Zadružne zveze“ so bili navzoči gg. Miha Vošnjak, predsednik; Fr. Jošt, pisarniški ravnatelj; Ivan Lapajne, ravnatelj v Krškem, in dr. Fr. Rosina, odvetnik v Mariboru. Iz Celovca je bil prisoten g. dr. Janko Brejc. Zastopane so bile večidel vse slovenske posojilnice na Koroškem. G. predsednik otvori zborovanje in omenja v pozdravu velik pomen zadružništva, kakor tudi slovenskega uradovanja. Nato poda g. Jošt poročilo o prometu in napredku slovenskih koroških posojilnic v l. 1905. Velik napredek slovenskih denarnih zavodov na Koroškem nam jamči boljše čase. Predlaga, naj bi posojilnice percentualno od svojih rezervnih zakladov vsako leto darovale za narodni sklad. — Zatem referira č. g. Val. Weiss o kontroli dolžnikov. Potrebo take kontrole dokazuje z vzgledi. S kontrolo bi se odstranila marsikatera nevarnost in nezgoda bodisi za zadružnike bodisi za posojilnice same. K sklepu predlaga, naj si posojilnice enega okrožja mesečno poročajo o dolžnikih. Predsednik g. Vošnjak omenja, da so tudi na Štajarskem že davno o tem razmišljali, in tam se je nasvetoval imenik vseh zadružnikov v vsakoletnem računskem zaključku. G. Reš iz Velikoveca je za to, da se naj določijo meje za delokrog raznih posojilnic. Č. g. Weiss dokazuje, da to ni mogoče radi večjih posojilnic, ki so bolj v centralah, kakor Velikovec. G. Novak iz Sinčevasi nasvetuje informacijski urad, za katerega bi naj skrbela „Zveza“. Gosp. dr. Brejc podpira predlog g. referenta in navaja praktičen slučaj, kake slabe posledice prihajajo iz slabe informacije. G. predsednik priporoča, naj taka okrožja določi pododbor za Koroško. G. Lapajne se strinja s predlogom, obsoja, da so nekatere posojilnice pri nemški zvezi. Opozarja, naj se gleda v prvi vrsti na to, da se obrestni natančno in redno plačujejo. G. dr. Rosina priporoča, da se naj vsikdar poroke opozarja na njihove dolžnosti in odgovornosti. O stanju in premembah dolžnikov in porokov naj redno poročajo zaupniki. Č. g. Dolinar predlaga, da bi se tudi o porokih uvedla kontrola. Pri glasovanju obvelja predlog g. referenta o okrožjih.

O enakomernem uradovanju govori č. g. J. Dobrovč. Ozira se posebno na slovensko uradovanje, katero ni samo velike važnosti ampak tudi naravnost potrebno radi enotnosti ter delnega neznanja nemškega jezika. Toda kako to doseči, ker c. kr. uradi nočejo poznati postav v narodnostnem oziru in vsiljujejo vedno le nemške dopise in tiskovine. Nasvetuje nekatera sredstva, kakor odločno zahtevati od uradov slovenske dopise, zavračati drugojezične, pritoževati se na višje inštanice, zlasti na ministrstvo, posebno

pa složen nastop vseh slovenskih posojilnic. K sklepu predlaga 1. tozadevno skupno resolucijo na dotične urade; 2. navodilo, kako ravnati v posameznih slučajih, katero naj sestavi pododbor za Koroško, in 3. se naj voli pravni zastopnik v narodnostnih vprašanjih. G. Lapajne nasvetuje, naj se pošlje resolucija deželni vladi. G. dr. Brejc omenja boj škofiške posojilnice s koroškim deželnim sodiščem, kako trdovratno se obnaša v narodnostnem oziru. Opozarja posojilnice, naj v prvi vrsti začnejo pri sebi z izključno slovenskim uradovanjem. Menice, zadolžnice itd. naj bodo edino slovenske. Pravnim zastopnikom se naj dajo navodila v tem oziru, da vlagajo slovenske tožbe. Predlagana resolucija naj se pošlje predsedniku deželnega sodišča, nadsodišču in ministrstvu. Gosp. Lapajne želi, da bi se koroške posojilnice ravnale po Raifeisenovem sistemu, naj bi imele enakomerne in priproste tiskovine. G. V. Weiss opozarja na pravilno vpisovanje v hranilne knjižice. K sklepu še priporoča g. J. Dobrovč pravilno pisavo krajevnih, rodbinskih in krstnih imen. Nato se vrši glasovanje o predlagani resoluciji, navodilu in pravnem zastopniku, ki se z malimi premembami in dostavki sprejme soglasno. Nato je zaključil g. predsednik to jako zanimivo in poučno zborovanje, ki je trajalo skoro tri ure. Le žal, da se zopet niso odzvale vabilu vse posojilnice; zlasti smo pogrešali one, ki niso pri „Zadružni zvezi“, tem bolj, ker je bilo to zborovanje sklicano edino radi koroških razmer, kjer morajo vse posojilnice složno in enakomerno postopati v dosegu skupnih smotrov. Zato pa že sedaj opozarjamo vse posojilnice, da bodo pravilno podpisale sprejeto resolucijo, kadar se jim dopošlje. Ali sloga, ali pa nič! Končno še bodi omenjeno, da se je izvolil sledeči pododbor za Koroško: Kogelnik Franc, posestnik v Podklancu pri Spodnjem Dravogradu; Rudolf Jurij, predsednik šmihelske posojilnice; J. Dobrovč iz Velikoveca kot predsednik; Valentin Goričnik, predsednik glinjske posojilnice in Matija Wutti, posestnik na Ločilu. Kot pravni zastopnik je bil izvoljen g. dr. J. Brejc, kot zastopnik „Zveze“ pa g. Fr. Jošt, revizor v Celju.

Društveno gibanje.

Vabilo k občnemu zboru, ki ga priredi slov. akademsko ferijalno društvo „Gorotan“ v nedeljo dne 5. avgusta t. l., ob 1/2 12. uri dopoldne, v Kristanovi gostilni na Fari pri Prevaljah s sledečim sporedom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev. 5. Slučajnosti. Tovariši akademiki in abiturijenti se pozivljajo, da se udeležijo polnoštevno tega občnega zbora, ki naj pomeni novo stopinjo društvenega razvoja. Odbor.

Vabilo k veselici, ki jo priredi slov. akademsko ferijalno društvo „Gorotan“ v korist narodni in gospodinjiski šoli šentjakobski v nedeljo dne 5. avgusta t. l., ob 3. uri popoldne, v Kristanovi gostilni na Fari pri Prevaljah. Na sporedu so govori, petje, godba in veseloigra „Doktor Hribar“. Po sporedu prosta zabava in ples. Vstopnina k veselici znaša 30 vinarjev; preplačila se hvaležno sprejmejo. Zavedni Slovenci in Slovenke od blizu in daleč se vabijo, da se udeležijo v obilnem številu te veselice. Posebnih vabil se ne razpošilja. Odbor.

Tisoči priznanj potrjujejo

da najboljše in najcenejše dobavlja

cerkvene paramente in oprave

neprekosno že 95 let stara trdka

Josip Neškudla

e. in kr. dvorni dobavitelj in tvorničar

Jablone nad Orlici, št. 86, pošta istotam Češko.

Prosi se natančnega naslova.

Ilustrovani ceniki, proračuni, izberki poštnine prosto

Gospodarske stvari.

Črtice o govedarstvu.

(Piše Fr. Dular.)

V tisti deželi je blagostanje doma, v kateri napreduje živinoreja in v kateri cvete poljedelstvo. (Dalje.)

8. Dokler živinče ne poje prvega dela, tako dolgo mu ne pokladajte drugega.

9. Ne pustite ležati v jaslih preostale klaje, ker naslinjeno in povohano krmivo žival tako ali tako zametuje.

10. Skrbite za to, da so jasli čiste in snažne, posebno tedaj morate na to paziti, ko pokladate bolj vodeno krmo. Iz nesnažnih jasli živina slabo žre, ker se klaja v njih rada skisa.

11. Nikar ne napajajte pred krmljenjem, ampak šele po krmljenju in sicer tedaj, ko so se najedli suhe klaje. Za svežo deteljo ne napajajte živine, ampak šele 2 do 3 ure kasneje.

12. Nikoli ne začnite nanagloma z drugo, novo klajo krmiti. Če morate klajo izpremeniti, tedaj pomanjšujte polahko staro krmo in v tisti meri pomnožite novo. Vsa ta izprememba naj trpi vsaj 14 dni.

13. Po krmljenju privoščite govedom počitka za prebavljanje in za prežvekovanje. Nikoli ne smete vpregati volov takoj po krmljenju.

14. Za pitanje namenjenih goved ne smete niti vprezati niti molzti, ker nihče ne more dvema ali celo trem gospodarjem dobro služiti. Zapomnite si tudi, da hoja ovira debeljenje.

V naših krajih gonimo goveda po letu na pašo, kar je povsem pravilno in priporočila vredno. Za ohranjenje in utrjenje zdravja je pač mnogo boljše in ugodnejše od krmljenja v hlevu. Osobito za molzne krave in za mlada goveda so dobri pašniki neizmerne važnosti. Zatorej priporočam tudi tistim živinorejcem, kateri krmijo iz različnih vzrokov tudi po letu v hlevu, da puščajo svoje krave, junce in telice vsaj po košnji otave na travnike ali druge primerne pašnike.

Pašniki imajo pred krmljenjem v hlevu sledeče prednosti:

1. V svežem zraku t. j. na paši se živali bolje razvijajo, lepše rastejo in ostanejo bolj zdrave, torej so za užitek boljše, nego one, ki se drže neprenehoma v hlevu.

2. Po pašniku goveda svobodno hodijo, kar je velikega pomena. Kretanje v zdravem zraku je osobito važno za bodočo plemensko in vprežno živino, t. j. za mlada goveda sploh, kajti s hojo si ne utrjujejo samo zdravja, temuč postanejo tudi lepšega telesa. Goveja sušica napada največkrat ona goveda, ki se hranijo vedno pri jaslih, a redkeje tista, ki se gonijo na pašnike.

3. Paša je cenejša, ker ni treba kositi, sušiti in tudi ne spravljati. En pastir pase lahko 30 do 50 glav živine.

4. Na pašnikih rasto mnogovrstna zelišča, od katerih si more goveda ista izbirati, ki mu najbolj dišijo in najbolj ugajajo.

5. Krave s paše dajejo sicer za spoznanje manj mleka od onih, katere se krmijo v hlevu. Vendar ta izguba ni velika in se povrne desetkrat ali še večkrat s tem, da se krave na paši utrjujejo in da koté zdravejša, čilejša in močnejša teleta. Izkušnje tudi učijo, da se krave s paše lažje telijo in da ne zbolijo po storitvi tako pogosto od porodne vročnice, nego tiste, ki se hranijo neprenehoma v hlevu.

Sicer pa ne morem tajiti, da nima paša svojih škodljivosti. Prevelika vročina, mraz, rosa, slana, veter, deževno vreme vpliva lahko škodljivo na živalsko zdravje. Na pašnikih je klaja kaj različna; enkrat je pretečna, enkrat zopet preslaba in prepičla, kar gotovo ni zdravju ugodno. Oddaljeni pašniki so tudi zagradel malo umestni, ker se živina od njih preveč utruja; no, če pa manjka na njih vode in sence, potem je stvar še slabejša. Vendar moremo te slabe strani pašnikov popolnoma ali vsaj deloma odstraniti in zagradel lahko rečemo: Za ohranjenje zdravja je dobra paša koristnejša in ugodnejša od krmljenja v hlevu.

Da prej imenovane neprilike, oziroma škodljivosti pašnikov po mogočnosti odstranite, ravnajte se po sledečem: Ne pasite svoje živine spomladi prerano, pa tudi ne v jeseni prekasno. Prezgodnja pomladanska paša je zagradel škodljiva, ker ni še dovolj dobre trave in torej mora živina jesti, kar ji baš pride v gobec. V naših krajih je početi s pašo šele početkom velikega travna (maja), ker prej je vreme večidel neugodno in skoraj tudi trava prepičla. Osobito nevarna more postati prekasna jesenska paša, ko že zmrzuje. Nikoli in nikdar ne pasite svoje goveje živine po zmrzlih pašnikih. Zmrzli pašniki so takorekoč strup za nenavajene živali, ker jim lahko povzročijo različne bolezni v sopilih, kakor različna vnetja, drisko, zvrženje itd. Pa tudi na rosna deteljišča in strnišča ne puščajte goved, ker to napravlja kaj rado hitro napenjanje. Po detelji in strnišču pasite le tedaj, ko se je že rosa vzdignila; sploh pasite na tej paši le malo časa, in dajte živini v hlevu malo suhe krme, da ne bi detelje preveč hlastno žrla, in da se ne bi začela napenjati. Ne napajajte živine hitro potem, ko se je pasla po strnišču in deteljišču. Še to si zapomnite, da je posebno nevarno puščati teleta na rosno deteljo; sploh pa telet ne smete pasti niti po navadnih rosnih pašnikih. Za mrzlih jesenskih

dni izženite goveda šele predpoldnem na pašo, ko je solnce že megle razpršilo in travo osušilo, ter pasite do dveh ali treh popoldne. Drugačna pa je stvar po letu. O vročih poletnih dnevih pasite rano v jutro in kasno na večer, ker poletna rosa na navadnih pašnikih ni živini prav nič škodljiva, a huda vročina v poznejših urah pa bi jo jako nadlegovala. No po rosni detelji pa tudi po letu ne smete pasti.

Spomladi preidete prav počasi od suhega krmjenja na svežo pašo; v jeseni pa navadite živino spet polagoma na suho krmo. To se pravi z drugimi besedami: klaje ne smete prehitro izpremeniti. S takim postopanjem odstranite mnogo bolehavostij. Na goveje pašnike ne puščajte perotnistva in svinj, ker bi jih pokvarili in izpridili, da potem ne bi goveja živina s slastjo žrla. Na pašnikih morate živalsko blato večkrat razmetati, da se zemlja enakomerno nagne, in da se pod blatom trava ne uduši. Krtovine morate poravnati, kamenje pobrati, grmovje in trnje izsekati, gola mesta s semenom detelje ali različnih trav obsejati in mah po mogočnosti s travniško brano ali grabljami iztrebiti. Na močvirnatih pašnikih je potrebno jarke izkopati, da se voda odteka in da postanejo pašniki bolj suhi.

(Dalje sledi.)

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

En krepek živio

dr. Šusteršičevemu
solicitorju Ivanu Medenu
v Ljubljani,

ki je skrbel za to, da so resolucije zapnega shoda v Celovcu prišle pravočasno tudi v častite roke njegovega šefa. Slava mu!

Celovski otročaji.

V slovo!

Vsem svojim znancem in prijateljem naznanjam, da sem prestavljen v Trst, in prosim, da me obdržijo v dobrem spominu. Težko zapustim kraj, a ne na veke. Kličem vsem, posebno pa narodnjakom beljaške okolice: krepek „Na zdar!“

V Beljaku, dne 1. avgusta 1906.

Ivan Hochmüller.

V slovo!

Ker sem premeščen v Trst in mi ni mogoče, od vseh ljubih in dragih mi prijateljev se dostojno in osebno posloviti, se zahvaljujem tem potom za prijazno gostoljubnost in pristrčno prijateljsko občevarje nasproti meni in moji družini. Z Bogom!

V Beljaku, dne 1. avgusta 1906.

Alojzij Knafele,

revident c. kr. državne železnice.

V slovo!

Odhajam v Trst, ali ni mi mogoče osebno se posloviti od vseh posameznih svojih slovenskih koroških prijateljev in znancev. Kličem Vam tedaj tem potom: Z Bogom in na stalno svidenje čez nekaj let!

V Beljaku, dne 1. avgusta 1906.

Anton Zobec,

pristav c. kr. državne železnice v Beljaku.

Več učencev

sprejme v uk pri dobri oskrbi

Gašper Krasnik,

kleparski mojster v Celovcu, na starem trgu št. 10.

Zavarovalni potovalec

dobi na Koroškem takoj mesto pri dobro vpeljani zavarovalnici. Plača po dogovoru. Prijave našemu listu.

V zalogi tiskarne Družbe sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar izšel:

Anton Janežičev

nemško-slovenski slovar

(Deutsch-slovenisches Hand-Wörterbuch).

Četrty, predelani in pomnoženi natis

priredil Anton Bartel.

1905.

Dobiti je tudi

Anton Janežičev

slovensko-nemški slovar.

Tretji, predelani in pomnoženi natis

priredil France Hubad.

Cena vsakemu: mehko vezan K 6.—, trdo vezan z usnjatim hrbtom K 7.20 (po pošti 30 vin. več).

Hotel „Triglav“ na Bledu.

Podpisani priporoča svoj narodni hotel „Triglav“ ob kolodvoru — z najlepšim pogledom na jezero — slav. občinstvu, posebno izletnikom in potnikom. Pripravljenih je 22 sob za prenočišče.

Jakob Peternel.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznivo.

Edino pravi je
Thierryjev balsam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven neprekosljivo zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.

Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“

za vse se tako zastarele rane, vnetja, poškodbe, ture in ulčesa vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3.60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Knjižico s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicinskih drogerijah.

Avizo (Naznanilo)

v zadevi zakupne oddaje — oziroma dobave

sena, slame, lesa za kurjavo in premoga, potem deloma ovs

za vojaštvo, ki je nameščeno v postajah

Gradec in Feliferhof, Schattleiten	v vojaškem oskrbovališču v	Gradec	6.
Leoben, Marain, Bruck ob Muri, Judenburg	pri c. kr. okr. glavarstvu	Bruck ob Muri	7.
Maribor, Slov. Bistrica, Strass	v vojaškem oskrbovališču v	Mariboru	13.
Celje, Ptnj	v vojaškem podružnem posteljskem skladišču v	Celju	14.
Ljubljana	v vojaškem oskrbovališču v	Ljubljani	16.
Celovec, Št. Peter, Št. Vid ob Glini, Volšperg	v vojaškem oskrbovališču v	Celovcu	10.
Beljak, Jezernica, Kotiče	v vojaškem podružnem oskrbovališču v	Beljaku	9.
Trbiž, Naborjet, Rabelj, Bovec, Šmohor	pri občinskem uradu v	Trbižu	22.
Trst, Koper	v vojaškem oskrbovališču v	Trstu	17.
Gorica, Gradiška, Ronki, Kanal Tolmin	v vojaškem oskrbovališču v	Gorici	20.
Pulj	v vojaškem oskrbovališču v	Pulju	21.

za zagotovitev dobo od 1. oktobra 1906 do 30. septembra 1907. — Ponudbene razprave se vrše

dne

avgusta 1906 (ob 10. uri dopoldne).

Za to kupno razpravo veljavni pogoji so razvidni v naznanilih in izkazih, ki so na vpogled pri vojaških oskrbovališčih v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Trstu, Gorici in Pulju ter pri podružnih oskrbovališčih v Beljaku in Celju. Ta naznanila in izkazi se dobe brezplačno.

Gradec, meseca julija 1906.

Od c. in kr. uprave 3. zbora.

Kupujte narodni kolek!

Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak kmetijski stroj, naj se obrne naravnost na tovarno

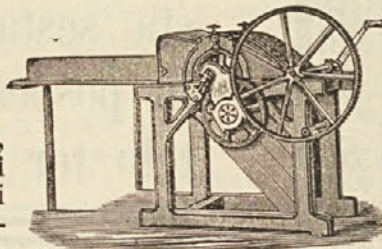
Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse šte. 19.

nasproti c. kr. kmetijske družbe,

kjer se dobijo najnovejše mlatilnice, slamoreznice, gepeljni in razni drugi za kmetijstvo potrebni stroji ter tudi taki vodovodi, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (Glej podobo na levi strani.)

Cenike pošilja zastoj.

Zelodčne kapljice (z varstveno znamko sv. Marka).

500 let je stara lekarna, v kateri se izdelujejo po izkušenem zdravniškem receptu zelodčne kapljice (z varstveno znamko sv. Marka). Te zelodčne kapljice, ki so izgotovljene po receptu, ki ga mi je dal zdravnik na razpolago, so se izborno obnesle zavzdrževanje zdravja, ker je dokazano, da je

Postavno zavarovano.

nervoznost, bledičnost, nespečnost, migrena, glavobol vedno le posledica slabe prebave, in vsled tega pomanjkljive tvoritve krvi. Kapljice izborno učinkujejo pri prehladi želodca, želodčni slabosti, slabi prebavi in z njo zvezanem telesnem zaporu in breztečnosti.

Izpis iz skoraj vsak danjmi prostovoljno pripisanih zahvalnih pisem:

Z Vašimi zelodčnimi kapljicami sem zelo zadovoljen, ker so ozdravile mojo hčer dolgoletne bledičnosti. Prosim, pošljite mi za 8 kron še 2 tucata. Z odličnim spoštovanjem HENRIK KUBRICHT, krajevni sodnik v Radenburgu. — Vaše zelodčne kapljice so moji ženi čudovito pomagale proti želodčni bolezni. Pošljite mi zopet 12 stekleničic. JOSIP SCHNEIDER, hišni posestnik na Dunaju, Videnska glavna cesta.

Zelodčne kapljice se pošiljajo:

1 tucat za K 4.—, 3 tucati za K 11.—, 5 tucatov za K 17.—,

franko zavoj prosta pošiljka, ako se znesek prej vpošlje ali po poštnem povzetju. Razpošilja edino le mestna lekarna v Zagrebu, Markov trg št. 6, poleg cerkve sv. Marka.

Otroci ob tem izvrstno uspevajo in ne trpe na motenju prebavila.

Se obnaša izvrstno ob bljuvanju, črevesnem kataru, driski itd.

Priporoča jo na tisoče domačih in inozemskih zdravnikov.

moka za otroke

Najboljše živilo za zdrave in na želodcu bolne otroke.

Naprodaj po lekarnah in drogerijah.

Tvornica diet. živil R. Ku'cke, Dunaj I., in Bergedorf-Hamburg.

Svoji k svojim!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba na edino hrvatsko zavarovalno zadrugo

„CROATIA“

pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta ZAGREBA.

Ista zavaruje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem vse premičnine, živino in pridelke proti ognju po najnižjih cenah.

Vsa pojasnila daje:

glavni zastop „CROATIE“ v Celovcu

Valentin Jug, benediktinski trg št. 4.

Zastopniki se iščejo po vseh večjih krajih Koroške.

Absolutno zjamčeno

pristno mašno vino

priporočal je ljubljanski knezoškofjski ordinarijat veleč. duhovščini za nakup pri **kmetijskem društvu** (zadrugi) v **Vipavi** zato, ker je pod strogim nadzorstvom župnika-dekana v Vipavi. — Razpošilja se od 56 litrov naprej fino staro in novo namizno vino po 40 do 50 kron za 100 litrov loko kolodvor Postojna. — Vino je jako milega okusa, ker je napravljeno po novem francoskem načinu. — Večje množine se zaračunijo nekoliko ceneje. — V zalogi so tudi finejša sortirana vina, pinela po 50 K, stari beli burgundec po 60 K ter stara buteljska vina.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Dunajska cesta 19 — v Medjatovi hiši v pritličju — Dunajska cesta 19

sprejema:

1. zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi;

2. zavarovanja zvonov proti poškodbam.

Pojasnila daje in sprejema ponudbe **ravnateljstvo zavarovalnice** ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta zaupni posel.

Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

Edina domača zavarovalnica! — „Svoji k svojim!“

Lovske puške

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Peter Wernig,

c. kr. dvorni izdelovatelj orožja v Borovljah, Koroško. Ceniki brezplačno in poštne prosto.

V župnišču na slovenskem Koroškem se takoj ali pozneje sprejme v službo

kuharica

katera se razume tudi na gospodinjstvo; kje — pove upravništvo „Mira“.

Rastlinski liker in rastlinska grenčica „JELEN“

sta sestavljena iz najzdravilnejših planinskih rastlin, podpirata in pospešujeta prebavo, krepita želodec in ž njim celo človeško telo ter sta vsled teh svojih odličnih lastnosti najboljša izdelka te vrste.

Edini izdelovatelj:

Anton Jelenec v Idriji,

imetelj rastlinske destilacije „JELEN“.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja srečk proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predjume na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavelje.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spiljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.